

ŽELEZAR

Jesenice, 2. julija 1987

Številka 26 • XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradasja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarka Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Dinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinari 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Na srečanju kovinarjev Slovenije 314 tekmovalcev v 14 panogah

S promenadnim koncertom Pihalnega orkestra jeseniških železarjev, s krajšim koncertom ženskega zborila Milko Škoberne DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in slovesno razglasitvijo rezultatov je bilo v soboto, 27. junija, v Festivalni dvorani na Bledu sklenjeno letošnje delovno srečanje kovinarjev Slovenije v spomin na Franca Leskoška-Luka. Na letošnjem srečanju je v štirinajstih panogah sodelovalo 314 tekmovalcev iz vse Slovenije.

V posameznih panogah so bili najboljši trije, od katerih se bodo najboljši udeležili jugoslovanskega srečanja, ki bo v oktobru v Banja Luki, naslednji:

Kovinostrugarji: 1. Slavko Zeme (Cinkarna Celje), 2. Alojz Hočevar (Metalna Krmelj), 3. Bojan Drmota (Industrija usnja Vrhnika);

Kovinobrusilci: 1. Dušan Mozetič (Iskra, Avtoelektrika), 2. Drago Mulec (TAM Maribor), 3. Jože Merkač (Železarna Ravne);

Kovinorezkalci: 1. Ardenko Čupin (Lama Dekani), 2. Janez Sluga (Kovinoplastika Lož), 3. Filip Malnar (Kovinoplastika Lož);

Orodjarji: 1. Anton Lesjak (Strojna tovarna Trbovlje), 2. Marjan Kebrič (Mariborska livarna, Lenart), 3. Alojz Jamšek (Mariborska livarna, Lenart);

Ključavničarji: 1. Janko Resman (Elan Begunje), 2. Milan Kranjc (TIK Kobarid), 3. Danilo Soršak (IMPOL Slovenska Bistrica);

Strojni kovači: 1. Jože Letnar (STOL Kamnik), 2. Ivan Vrečar (Gorenje Fecro Slovenj Gradec), 3. Janez Zmavc (TZ Litostroj Ljubljana);

Livarji kaluparji: 1. Jernej Kocjan (Železarna Jesenice), 2. Martin Mlakar (Železarna Jesenice), 3. Olivij Leban (GOSTOL Nova Gorica);

Plamenski varilci: 1. Mirko Golob (UZRI Soča Ljubljana), 2. Vlado Geršak (Železarna Štore), 3. Vinko Gostenčnik (Železarna Ravne);

Varilci REO: 1. Ivan Malek (Železarna Jesenice), 2. Čamil Dedič (PZO Ljubljana), 3. Boris Gabrijel (REK Trbovlje);

Varilci MAG: 1. Stane Medvešek (Strojna tovarna Trbovlje), 2. Zvonko Bizjak (GOSTOL Nova Gorica), 3. Janez Starc (RIKO Ribnica);

Varilci TIG: 1. Srečko Horvat (Hidromontaža Maribor), 2. Peter Horvat (INA Nafta), 3. Alojz Bizjak (SOP Krško);

Avtomehaniki Otto: 2. Danilo Nemet (Feromoto Maribor), 2. Božo Abram (Zastava avto Krško), 3. Ivan Tomše (Kovinoplastika, Jesenice na Dolenjskem);

Mehaniki Diesel: 1. Rudi Pušenjak (Avtoobnova Maribor), 2. Jože Bole (LIV Postojna), 3. Jože Gašpirc (DINOS Kranj);

Obratni električarji: 1. Jože Šumah (REK Velenje), 2. Jože Zakšek (Metalna Senovo), 3. Mirko Kasnik (Gorenje Fecro Slovenj Gradec).

Na slovesnem zaključku so podelili tudi nagrado in priznanje Franca Leskoška-Luke za leto 1987, ki jih podeljuje Izobraževalna skupnost za metalurgijo in strojništvo SR Slovenije za izredne uspehe na področju

Plamensko varjenje (foto I. Kučina)

Livar (foto I. Kučina)

Konstruktivski ključavničar (foto I. Kučina)

vzgoje in izobraževanja, povezovanja znanja in dela in krepitve samoupravnih delegatskih odnosov na področju metalurgije in strojništva. Nagrado je prejel Hrabroslav Premelič za več kot štiridesetletno pedagoško delo, s čimer je veliko prispeval ne samo k razvoju srednje šole tehničnih strok Franc Leskošek-Luka v Ljubljani, temveč tudi v širšem slovenskem prostoru. Priznanja sta prejela: Izobraževalni center TAM Maribor za permanentno usposabljanje in izpopolnjevanje znanj in dvig izobraževalne ravni delavcev, zaposlenih v delovni organizaciji TAM Maribor, in srednja kovinarska, me-

talurška in kmetijska šola Veljko Vlahović Ptuj pri srednješolskem centru Dušan Kveder Ptuj za izredno kakovostne pogoje in izvajanje pedagoškega procesa.

Za dolgoletno delo pri organizaciji in izvajanju delovnih srečanj kovinarjev in za prispevek na strokov-

Ob tem naj omenimo, da se je pred slovenskim delovnim sreča-

(Nadaljevanje na 2. strani)

4. julij — dan borca

Kakor večina naših praznikov, tudi dan borca — 4. julij temelji na zgodovinskem dogodku.

In kaj se je zgodilo 4. julija 1941?

Na zgodovinskem zasedanju politbiroja CK KPJ v Beogradu je bilo odločeno, da se takoj začne s splošno narodno vstajo, da takoj po okupaciji organizirane oborožene skupine, partizanske enote, stopijo v akcijo in uničujejo vse, kar je lahko koristilo okupatorju, da se v partizanske odrede postavijo politični komisarji kot predstavniki partije in naroda in da se v posamezne pokrajine napotijo člani CK z izrednimi pooblastili po partijski in vojaški liniji. Poleg tega je bilo odločeno, da se v smislu sprejetih sklepov izda razglas vsem narodom Jugoslavije, ki je bil objavljen 12. julija 1941 in v katerem je bilo med drugim navedeno:

»Narodi Jugoslavije: Srbi, Hrvatje, Slovenci, Črnogorci, Makedonci in drugi! Vi ste bili v vojni poraženi ali niste pokorjeni! Slavne tradicije borbe za pravico in svobodo vaših dedov ne smejo biti pozabljene. Sedaj je čas, da pokažete, da ste dostojni nasledniki vaših prednikov. Napočil je čas, da se vzdignete vsi kot eden v borbo proti okupatorju in domačim hlapcem, krvnikom naših narodov. Na teror odgovarjajte z masovnimi udarci po najboljčutljivejših točkah okupatorskih banditov. Uničujte vse — vse kar koristi fašističnim osvajačcem...«

Tak je bil razglas KPJ v najbolj kritičnih trenutkih naših narodov. Maloštevilna KPJ je uspešno organizirala splošno narodno vstajo po vseh pokrajinah Jugoslavije in uspešno voditi borbo proti več kot desetkratni premoči okupatorjev in domačih izdajalcev. V nemogočih razmerah se je narodnoosvobodilni boj kljub srditim sovražnim ofenzivam krepil in po štiriletnih surovih bojih smo slavili zmago nad okupatorji in domačimi izdajalci. V štiriletni borbi proti okupatorjem je bila pod vodstvom KPJ in tovariša Tita dosežena tudi zmaga za narodno oblast.

Po vojni so se vsi narodi Jugoslavije skupaj borili naprej za čimprejšnjo obnovo, izgradnjo in utrjevanje oblasti delovnih ljudi. Kmalu so bili na vseh področjih doseženi izredni uspehi, in to kljub težkim in zapletenim razmeram zaradi materialnih, socialnih, idejnih in politično-ekonomskih težav v družbi ter zapletenih mednarodnih odnosov.

Pričeli pa smo delati velike napake tako na družbenopolitičnem kot ekonomskem področju. Namesto razvoja in utrjevanja sistema samoupravljanja imamo močno birokracijo, profesionalno forumsko delovanje vodstvenih družbenopolitičnih struktur, ogromne dolgove v tujini, ki smo jih v veliki meri porabili za nesmotrne in zgrešene naložbe. Veča se število nezaposlenih in socialno ogroženih na eni strani in pojavi bogatenja na račun družbe na drugi strani in še in še.

Napake poznamo. Napisali smo kritično analizo delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, sestankujemo, se posvetujemo, porabimo ogromno časa in denarja za simpozije, seminarje, okrogle mize itd. Uspeha pa ni in ni. Ne moremo se rešiti iz krize. Namesto da bi krepili narodno enotnost, se vse pogostejše pojavljajo šovinizem, nacionalizem, iridentizem in razni drugi »izmi«, ki razdirajo s krvjo priporjeno bratstvo in enotnost.

Zadnji čas je, da se ob spominu na 4. julij 1941 streznimo in da množičnejša ZKJ ponovi akcijo izpred 46 let s takojšnjo brezkompromisno borbo proti vsemu, kar nas ovira pri izhodu iz sedanjega kritičnega stanja. Borci smo za obnovo zgodovinske revolucionarne in akcijske sposobnosti partije oziroma ZKJ.

ZZB NOV Jesenice

Ob 4. juliju — dnevu borca čestitamo vsem borcem in aktivistom narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije.

Vlečni stroj — plod domačega znanja

Ob koncu maja letos je začel v obratu Jeklovlek poskusno obratovati nov stroj za vlečenje žice VS 20. Projektno dokumentacijo zanj so naredili strokovnjaki naše železarne, opremo pa so izdelali najboljši jugoslovanski ponudniki. Rezultati poskusnega obratovanja so izredno ugodni, zato pri stroju že delajo na dve izmeni, pripravljajo pa tudi že tretjo.

Direktor temeljne organizacije Okrogli program Franc Vičar je pojasnil, da je izdelovanje strojev povsem normalna pot, saj ob rednem obratovanju in vzdrževanju nek stroj že tako dobro poznaš, da ga lahko narediš tudi sam. Le da v primeru, da stroj narediš sam, že v projektu odstraniš vse pomanjkljivosti starih podobnih strojev, da zmanjšaš možnosti okvar in drugih vzdrževalnih problemov.

»Da smo vlečni stroj izdelali v Železarni, nas je prisililo tudi omejevanje uvoza in ekonomska nujna, da čimveč nelegiranih in nizkolegiranih materialov predelamo,« je dodal vod-

ja obrata Jeklovlek Srečo Mežnar. VS 20 je torej dodatna stopnja predelave, kar se bo poznalo tudi finančno. Zmanjšale se bodo zaloge polizdelkov, dohodek pa se bo povečal za najmanj dvajset odstotkov.

Vodja projektne skupine Brane Cepič je pojasnil, da so takšni projekti za nas nekaj povsem novega, ker je vsa projektna dokumentacija narejena v Železarni. Pri tem so sodelovali projektanti oddelka za tehnične izboljšave delovnih naprav (TIDN), ki dela v okviru temeljne organizacije Tehnične dejavnosti, stro-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Uspešen izid referenduma

V torek, 30. junija, smo se delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti na referendumu z večino glasov IZREKLI ZA SPREJEM VSEH SAMOUPRAVNIH SPLOŠNIH AKTOV, ki so bili predmet referenduma.

Podrobnejše podatke bomo objavili v naslednji številki Železarnja.

Volilna komisija
Železarnja

Dobrodošlica (foto I. Kučina)

Nam je v zadnjih dveh dneh uspelo?

Po podatkih statistične službe smo do 29. junija izdelali 105.510 ton skupne proizvodnje, kar je 92,4 odstotka družbenega plana in 99,2 odstotka operativnega programa. Program uspešno izpolnjujejo: Plavž (112,3 %), Livarna (111,1 %), Valjarna žice (111,4 %), HV Bela (101,6 %), Žičarna (107,5 %), Profilarna (100,2 %), Vratni podboji (114,4 %), Elektrode (100 %) in Željarja (100,1 %).

V obratu Plavž so izdelali 7.818 ton grodlja, kar je 112,3 odstotka operativnega plana.

V Jeklarni 1 so vili 25.521 ton jekla in presegli družbeni plan za 10,3 odstotka, višji operativni program pa so dosegli s 99,7 odstotka.

V dvaindvajsetih odpreminih dneh smo prodali 27.156 ton končnih izdelkov in storitev, kar je 90,1 odstotka operativnega programa. Prodaja je uspešna le v HV Bela (103,7 %) in Vratnih podbojih (115,5 %). Plana prodaje niso dosegli obrati: Valjarna blumingštel (92,8 %), Valjarna žice (96,5 %), Valjarna debele pločevine (73,7 %), HV Jesenice (82,7 %), Žičarna (95,1 %), Profilarna (96 %), Jeklovlek (90,6 %), Elektrode (95,8 %) in Željarja (91,1 %).

Na letošnjem srečanju kovinarjev...

(Nadaljevanje s 1. strani)

njem kovinarjev v mesecu aprilu, maju in juniju na štirinajstih regijskih srečanjih v teoriji in praksi pomenilo 1660 slovenskih kovinarjev v vseh strokah, ki so dominantne na njihovih območjih, po najboljša dva iz vsake stroke pa sta se uvrstila na slovensko srečanje oziroma tekmovanje.

V okviru letošnjega srečanja kovinarjev Slovenije je bila v Iskrini srednji šoli v Kranju odprta tudi razstava likovnih del slovenskih kovinarjev, na kateri pa se je predstavilo le 14 avtojev z Jesenice, iz Kopra, Kranja, Maribora, Novega mesta in Slovenj Gradca. Jeseniške železarnje sta s svojimi slikami zastopala Pavel Lužnik in Tone Tomazin.

Tudi odziv na razpis osrednje republiške razstave inovacij kovinarjev pod geslom »Naredimo inovacijo slovenskih kovinarjev« je bil več kot skromen. Razpisu so se odzvale le: DO Iskra Kibernetika Kranj z osmimi inovacijami, od tega z dvema shemama, DO Mariborska livarna z dvema shemama, DO Sava Kranj s petimi inovacijami, prikazanimi na fotografijah, DO Veriga Lesce s tremi fotografijami in naša železarna s štirimi inovacijami. Železarna je predstavila: »Preureditev in razčlenbo vodnega hlajenja pocinkane žice,« avtorja Ludvika Komljanca (opis inovacije in fotografije); »Avto-

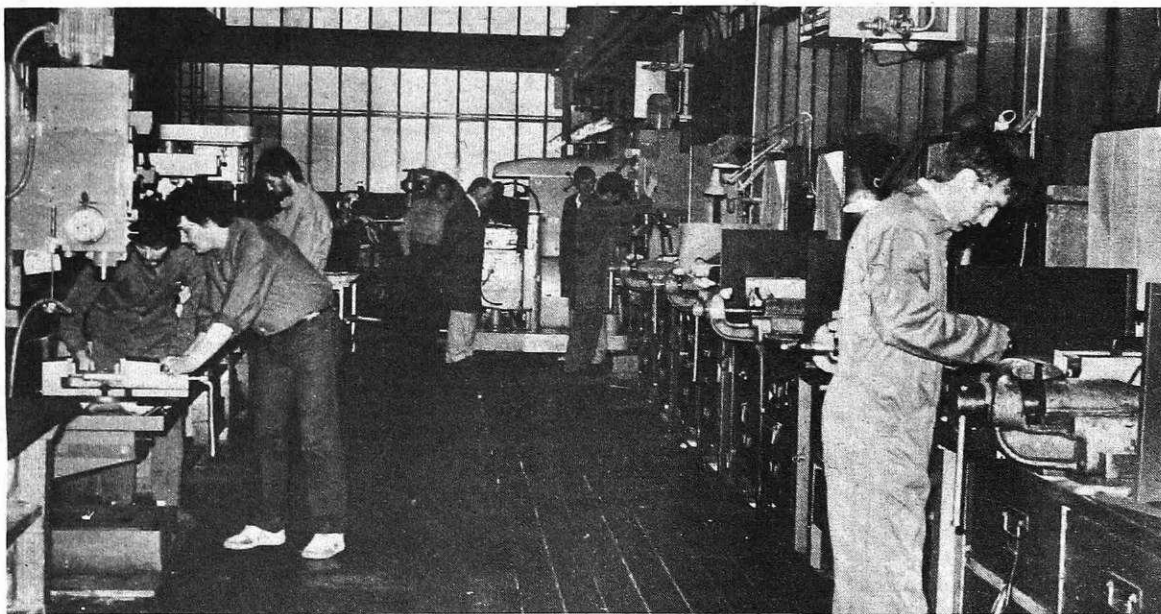
matske klešče nosilnosti 5 in 10 ton za prenašanje vroče in hladne pločevine,« avtorjev Jožeta Pajarja in Jožeta Zidarja (naprava — klešče, opis inovacije, skica in fotografije); »Elektronsko tehniko,« avtorja Vojka Mencingerja (naprava in opis inovacije) in »Napravo za menjanje ravnosti izdelkov iz pločevine,« avtorjev Milana Železnika in Franca Koširja (naprava in opis delovanja). Prav gotovo slovenski kovinarji zmorejo kaj več, kot je bil izredno skromen prikaz na kranjski razstavi. Nič čudnega, saj se je kaj klavirno iztekla tudi

okrogla miza o inovacijah, kot spremljajoča prireditel, katere se je udeležilo le šestnajst bolj ali manj znanih funkcionarjev, ki so ponavljali le že bolj ali manj znane stvari.

Vsekakor bi bila potrebna temeljita pa tudi dovolj kritična analiza in ocena letošnjega delovnega srečanja kovinarjev Slovenije, še zlasti, ker je bilo med srečanjem večkrat poudarjeno, da je srečanje potrebno dvigniti na še višji kakovostni nivo in ga tudi vsebinsko obogatiti ter uvesti nekatere nove oblike delovnega srečanja.

Prihod tekmovalcev kovinarjev na Jesenice (foto I. Kučina)

Konstruktivski ključavničarji (foto I. Kučina)

Najboljši slovenski varilec REO

Ivan Malek je bil na letošnjem republičkem tekmovanju kovinarjev najboljši med varilci REO. Zaposlen je v našem raziskovalnem oddelku, kjer v novi varilnici preizkuša elektrode. Tu je že šest let, prej pa je kot varilec delal v montažnem oddelku Remontnih delavnic. V našo železarno je prišel iz Hidromontaže, kjer je delal šestnajst let.

Odkar je v Železarni, se vsako leto preizkusi na tekmovanjih kovinarjev. Ko je delal še v Remontnih delavnicah, se mu je to poznalo tudi pri plači, sedaj pa tekmuje samo še iz veselja, da vidi, kako dober je.

»Na tekmovanjih kovinarjev spoznaš druge najboljše delavce iz cele Slovenije in lahko vidiš, koliko znaš. Žal je zanimanja za ta tekmovanje vedno manj, ker od tega nič nimaš. Včasih so bile za najboljše vsaj privlačne nagrade, sedaj pa dobijo le priznanja.

Tudi v Železarni je zanimanja vedno manj. V naši železarni je mnogo varilcev, vendar so se za tekmovanje prijavili le štirje. Dobre delavce bi morali vzpodbujati tudi tako, da bi najboljšim s tekmovanjem kovinarjev povečali plačilno kategorijo vsaj za eno ali kaj podobnega. Delavci Metalne, če so najboljši na regijskem tekmovanju, dobijo 100.000 dinarjev, najboljši na republičkem tekmovanju pa 200.000 dinarjev.

Osebnost mi to, da sem najboljši, zelo veliko pomeni. Tudi moji sodelavci so zelo zadovoljni, saj vedo, da se lahko zanesejo na moje znanje.

Tekmovanja kovinarjev so sicer zanimiva, vendar se mnogi ne prijavijo zaradi teoretičnega dela tekmo-

vanja. Pri teoriji je preveč vprašanj, ki nimajo zveze s stroko, ali pa so tako zelo strokovna, da delajo težave celo inženirjem.

Ivan je doma iz okolice Maribora, kot varilec pri Hidromontaži pa je prepotoval celo Jugoslavijo in še več. Ustabilil se je na Jesenicah, kjer ima dom in družino. Zato si je poiskal tudi stalno delo v naši železarni. Svoj prosti čas najraje preživlja v hribih in tudi na tekmovanju kovinarjev bo še hodil, če bo le zdravja dovolj.

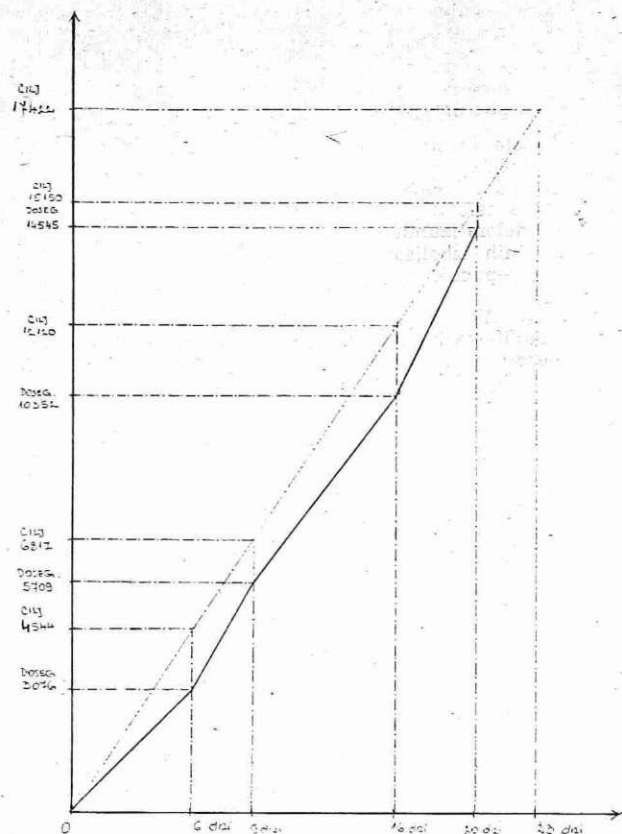
Najboljšemu slovenskemu varilcu, delavcu naše železarne, iskreno čestitamo in mu želimo še veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva!

Lilijana Kos

Vlečni stroj (foto I. Kučina)

doseganje skupnega cilja poslovanja

V dvajsetih dneh smo dosegli 14.545 mio din realizacije, kar je 96 % doseganja cilja. Podatkov za zadnje tri odpreme dneve še nimamo.

Resnosti položaja, v katerem smo, bi se morali zavedati vsak dan sproti, ne samo na koncu meseca. Oddelek za nagrajevanje.

Vlečni stroj — plod domačega znanja

(Nadaljevanje s 1. strani)

kovnjaki iz proizvodnje, tehnologi in strokovni sodelavci raziskovalnega oddelka. Kako obsežno delo je bilo to, pove podatek, da je bilo za mehaniški del projekta narejenih okrog tristo načrtov formata A1, za električni del pa okrog tristo načrtov formata A3 in A4.

Projekt so začeli izdelovati leta 1984, najprej pa so poslali v izdelavo najbolj zahtevne sklope ter tako prihranili veliko časa in zaradi inflacije posredno tudi veliko denarja. V investicijskem programu so načrtovali, da bo nov vlečni stroj začel poskusno obratovati v zadnjem tromesečju leta 1986, vendar je bil takrat le testiran. Imeli so težave s sodelavci iz Gorenja, ki so bili bolj potrebni pri gradnji Jeklarne 2. Delavci Gorenja bi morali usposobiti krmilni del stroja z računalniki in procesno logično enoto.

Poleg Gorenja, ki je bil zadolžen za izdelavo elektronike in procesnega dela, so sodelovali še STT Trbovlje, Klemos Lenart, Rade Končar, Energoinvest in drugi izdelovalci strojne, elektro in pnevmatske opreme.

Rezultati poskusne proizvodnje so izredno dobri, zato so v Jeklovleku in v temeljni organizaciji Okrogli program zelo zadovoljni in menijo, da so inženirji naše železarne upravičili njihovo zaupanje, saj so nalogo

opravili več kot uspešno. Tudi inženirji v temeljni organizaciji Tehnične dejavnosti in ostali, ki so sodelovali pri projektu, so bili zelo zadovoljni, da so lahko pokazali vse svoje z izobrazbo in izkušnjami pridobljeno znanje. Žal pa v prihodnosti takšni projekti ne bodo mogoči, saj je skoraj tri četrtine projektantov že odšlo iz Železarne zaradi neustreznega statusa strokovnjakov in nagrajevanja.

Vlečni stroj VS 20 je v bistvu 37 metrov dolga proizvodna linija, sestavljena iz odvijalnika, stroja za koničenje, predvaljalnika, vlečnega dela s pogonom preko enosmernega motorja, reduktorja in vlečnih kavljučnikov, dveh ravnalnikov, letičnih škarij, treh transporterjev, cevni vodil in odlagalne mize ter dodatne naprave za ponovno navijanje vlečnih profilov na kolobar, glede na naročilo kupcev.

Zmogljivost stroja je do pet tisoč ton letno, odvisno od programa vlečnih profilov (šesterokotni, kvadratni, trikotni), dela pa v dimenzijskem območju od osem do dvajset milimetrov debeline profilov. Največja hitrost vlečenja je osemdeset metrov na minuto, sila vlečenja pa sto kN.

Za vlečni stroj se že zanimajo tudi drugje, predvsem v domači industriji barvnih kovin in tudi v zahodnoevropskih državah, predvsem v Sovjetski zvezi. O inženiringu je Janez Jamar, vodja inženiringa v TOZD Komerciala, dejal, da je predvsem pomemben za razvoj in koriščenje znanja in strokovnosti.

VS 20 je lahko začetek bolj organiziranega dela inženiringa in marketinškega pristopa, vendar moramo za uspešen nastop na trgu čimprej dodelati mezo in mikro organizacijo v sektorju inženiringa, v katerem bodo združeni projektiranje, konstruiranje in razvoj posameznih področij, finalizacija in novi izdelki, izdelava naložb, projektna organizacija za vodenje stalnih in občasnih projektov ter naloge komercialne, pravnega svetovanja, planiranja in marketinga.

VS 20 je projekt s področja opreme, ki je le eno od področij dejavnosti inženiringa. Ostali dve dejavnosti sta še inženiring metalurške tehnologije in informatike. Za Železarno pa inženiring poleg prodajanja znanja in ekonomskih učinkov pomeni tudi veliko priložnost, da večje število strokovnjakov vključimo v delo pri zanimivih in strokovnih projektih, kar je tudi eden od pogojev, da zadržimo kreativne kadre v naši železarni.

Lilijana Kos

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD TEHNIČNE DEJAVNO-
STI z dne 18. junija 1987

PONOVNO OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

1. VARILEC SPECIALIST šifra 3244, D - 4, 11. ktg., 1 oseba

Pogoji:

— dokončana izobrazba IV. stopnje — varilec,

— tri leta delovnih izkušenj pri varjenju visokotlačnih vodov in posod.

Kandidati naj prijavnice z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Ponovno velik uspeh naših novatorjev na razstavi RAST YU 87

Naši novatorji so na razstavi RAST YU 87 spet dosegli lep uspeh, saj so za prikazane eksponate prejeli dve zlati plaketi.

Letošnja petnajsta razstava izumov, tehničnih izboljšav in novosti na Reki, ki je bila od 28. maja do 5. junija, nam je dala celovit pregled nad ustvarjalnim delom izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav in idej iz vseh naših republik in avtonomnih pokrajin.

Razstava RAST YU z vsemi spremljajočimi manifestacijami (posvetovanje o energiji, o inovacijski dejavnosti, z demonstracijami novitet, organiziranjem dnevov novatorjev oziroma dnevov delovnih organizacij, filmskimi projekcijami, strokovnimi ekskurzijami, okroglimi mizami itd.) pravzaprav že več let prispeva k popularizaciji vseh oblik ustvarjalnosti in združuje organizacije združenega dela, znanstvene institute in strokovne organizacije, društva in posameznike ter predstavlja največji pregled ustvarjalnega dela v Jugoslaviji. Na razstavi se zberejo številni novatorji, znanstveniki in gospodarstveniki iz vse Jugoslavije. V medsebojnih pogovorih na razstavi, posvetovanjih in seminarjih izmenjujejo ideje in izkušnje ter prikazujejo najnovejše dosežke na področju znanosti in tehnike.

Razstava je iz leta v leto boljša, kvalitetnejša, pridobila pa si je tudi mednarodni značaj, saj so poleg domačih razstavljavcev bili prisotni tudi razstavljalci s Čehoslovaške, iz Italije, Madžarske, Sovjetske zveze, Poljske, Velike Britanije, Nemčije in ZDA.

V okviru razstave smo organizirali tudi DAN ŽELEZARJEV, na katerem so predstavniki Železarne predstavili našo delovno organizacijo in njene zamisli razvoja. Predstavniki RO je podrobno predstavil naši novi

mirkolegirani jekli NIOMOL 390 in NIOMOL 490. Predstavljeno je bilo tudi sodelovanje Železarne Jesenice s Tehničnim birojem Jesenice. Nato je sledila razstava in ogled našega razstavnega prostora. Tako organizatorji RAST YU kot tudi udeleženci dneva železarjev so organizacijo dneva kot tudi razstaveni prostor ocenili izredno pozitivno.

Železarna Jesenice je na razstavi pokazal naslednje tehnične oziroma tehnološke izboljšave:

- elektronska tehnika avtorja Vojka Mencingerja,
- sprememba postavitev valjev in vodenje žice skozi valje na pocinkovalni liniji avtorja Ludvika Komljanca,
- preureditev in razčlemba vodnega hlajenja pocinkane žice avtorja Ludvika Komljanca,
- montaža podpornih konzol pod preobračalnimi ročicami jumping ogrodja avtorjev Ljubomira Galiča in Draga Finžgarja,
- zamenjava razstavljive navijalne kolute na valj. stroju Decco s kompaktnimi jeklenimi navijalnimi koluti avtorja Bogdana Marinkovskega,
- nadomestitev stikala za preklon hitrosti na brusilnem stroju NAXON-UNION avtorjev Zvonka Medja, Janija Sušnika in Gregorja Debeljaka,
- povečanje storilnosti oplaščenih elektrod na liniji 4 pri bazičnem programu avtorjev Jožeta Strune, Janka Tišlerja, Slavka Bizilja, Franca Terseglava,
- izdelava vezja za branje, brisanje in vpis podatkov ter popravo regulatorjev avtorja Boža Intiharja,
- izdelava novega podstavka gla-

ve za vpenjanje noža na phalnem stroju MZOR avtorjev Franca Svetina, Ivana Mežnarca, Franca Koširja, Joža Ravnika,

- izdelava ure za umerjanje zaščit v energetiki avtorjev Vojka Malija, Vinka Rekarja, Silva Bradaškje, Bogdana Briclja,
- transportni paletni voz avtorjev Joža Zidarja, Jakoba Langusa, Jožeta Bajta, Jožeta Mirtiča,
- naprava za merjenje ravnosti plošč avtorjev Milana Železnika in Franca Koširja,
- novi mirkolegirani jekli NIO-MOL 390 in NIOMOL 490 avtorjev Slavka Azmana, Marina Gabrovska, Jožeta Triplata, Antona Šteblaja in Marka Železnika,
- avtomatske klešče za prenašanje bremen avtorjev Jožeta Pajerja in Jožeta Zidarja,
- transport pločevine pred in za kalilno napravo avtorjev Jožeta Zidarja, Jakoba Langusa in Vitomirja Gričarja,
- portalni žerjav 40KN avtorjev Jožeta Zidarja in Jožeta Mirtiča,
- vrtiljivo portalno dvigalo pri 4000-tonskem ravnalniku pločevine avtorjev Jožeta Zidarja in Jožeta Mirtiča,
- DIATI Jesenice — OŠ Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela.

Ob koncu razstave je posebna komisija ocenila razstavljene novosti in podelila priznanja. Kot smo že omenili, smo prejeli dve zlati plaketi, in sicer za nova mirkolegirana jekla NIOMOL 390 in NIOMOL 490 ter za klešče za prenašanje bremen.

Prejemnikom plaket za doseženi uspeh čestitamo, obenem pa se vsem novatorjem za sodelovanje pri izdelavi gradiva in eksponatov za razstavo zahvaljujemo.

Ivanka Petrič

Stroški v maju

V mesecu maju smo prodali 29.416 ton izdelkov osnovne dejavnosti in opravili 889 ton storitev prevallanja. Dosežena prodajna cena je bila višja od obračunske lastne cene, proizvodni stroški pa nižji od načrtovanih, zato sta obe kategoriji pozitivno vplivali na rezultat poslovanja v mesecu maju. Vse ostale kategorije stroškov pa so vplivale na rezultat negativno. Te kategorije so: materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka, vkalkulirani del dohodka, odstopanje cen v porabi R - 3 in lastni porabi, razlika med domačo in izvozno ceno, posebni stroški izvoza in ostala odstopanja. Vsota vseh naštetih kategorij je bila negativna in je znašala 932 mio din.

Poleg omenjenih stroškov pa morajo temeljne organizacije pokriti še obveznosti do splošne in skupne porabe, ki v cenah izdelkov niso vkalkulirane, pogodbeno in ostale zakonske obveznosti ter razliko med vkalkuliranimi in izplačanimi osebnimi dohodki.

Zaloge nedokončane proizvodnje, polizdelkov in končnih izdelkov so se v primerjavi s stanjem na začetku meseca maja povečale za 3.406 ton.

Temeljne organizacije so v mesecu maju dosegle za 617 mio din nižje stroške od načrtovanih. Pri tem so bili doseženi stroški obračunske lastne cene nižji od načrtovanih za 1.999 mio din, materialni stroški za ustvarjanje skupnega prihodka so bili višji za 119 mio din, vkalkulirani del dohodka pa nižji za 88 mio din. Obvezna revalorizacija obračunane amortizacije in porabe zaloge R - 3 je v maju vplivala na zvišanje stroškov v vrednosti 1.351 mio din.

Temeljne organizacije so del doseženega zvišanja oziroma znižanja stroškov od obračunske lastne cene glede na načrtovane prenesle v poslovni rezultat, in sicer skladno z gibanjem zalog R - 6 v posamezni TO. V maju je prenos znižanja stroškov znašal 1.971 mio din, to pa je vplivalo na celotno znižanje stroškov v vrednosti 588 mio din.

Stroški obračunske lastne cene so bili torej nižji za 1.999 mio din, od tega so bili stroški vložka nižji za 400 mio din, stroški predelave pa nižji za 1.599 mio din.

V stroške vložka so vključeni višji oziroma nižji stroški od načrtovanih za dosežene izplele, dobropise za

odpadek, večjo oziroma manjšo porabo vložnega materiala, boljši oziroma slabši asortiment vložka ter proizvodnje, stroški internih reklamacij, stroški nedokončane proizvodnje ter stroški, ki nastanejo zaradi razlike med nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka.

V stroške predelave so vključeni stroški, ki so fiksne značaja (amortizacija, investicijsko vzdrževanje) in so odvisni od dosežene načrtovane proizvodnje, in stroški porabljene energije ter porabljenega materiala v okviru tekočega vzdrževanja.

Znižanje stroškov obračunske lastne cene sta v maju dosegli temeljni organizaciji Ploščati program in Okrogli program, zvišanje omenjenih stroškov pa sta imeli temeljni organizaciji Talilnice in Tehnične dejavnosti. Na ravni delovne organizacije smo zaradi slabše doseženega izpleta dosegli za 240 mio din višje stroške vložka. Zvišanje teh stroškov je imela temeljna organizacija Ploščati program, in sicer v vrednosti 346 mio din, zaradi slabše dosežene izplele na blumu in v šteklju ter v HV Bela. Temeljni organizaciji Talilnice in Okrogli program sta dosegli boljše izplele od načrtovanih in s tem tudi nižje stroške.

Nižji doseženi dobropisi za odpadke od načrtovanih so stroške vložka zvišali za 82 mio din. Največje zvišanje teh stroškov so imeli v temeljni organizaciji Talilnice, in sicer v obratu Jeklarna.

Zaradi večje porabe vložnih materialov, spremembe asortimenta vlož-

ka ter nedoseganja kvalitetnejšega asortimenta proizvodnje smo na nivoju Železarne Jesenice dosegli zvišanje stroškov vložka v skupni vrednosti 110 mio din. Zvišanje teh stroškov so imeli v temeljni organizaciji Talilnice v vrednosti 453 mio din. V obratu Plavž so dosegli znižanje stroškov v vrednosti 83 mio din zaradi spremembe asortimenta vložka. V obratu Jeklarna so imeli zaradi spremembe vložka in nižje vrednosti proizvodnje od načrtovane višje stroške za 527 mio din, obrat Livarna pa za 9 mio din. V TOZD Okrogli program so dosegli znižanje stroškov v vrednosti 343 mio din zaradi nižje cene grede iz kontiliva. Razlika med nabavno vrednostjo tujega vložka ter plansko ceno domačega vložka je stroške znižala za 703 mio din. Znižanje teh stroškov je imela TO Ploščati program v vrednosti 437 mio din, in sicer obrat Valjarna debele pločevine v vrednosti 122 mio din, obrat HV Bela v vrednosti 147 mio din ter obrat HV Jesenice v vrednosti 168 mio din. TO Okrogli program je dosegla za 266 mio din nižje stroške vložka zaradi nižje cene nabavljenih žice v obratih Žičarna in Žebljarna in nižje cene kupljenih elektrod Emona Zagreb v obratu Elektrode.

Stroški, nastali zaradi dodatne predelave tujega vložka, oziroma zaradi izpada proizvodnje pri uporabi tujega vložka, so znašali 56 mio din. Spremembe v zalozah nedokončane proizvodnje in ostalo so stroške vložka znižali za 129 mio din, predvsem v obratu HV Bela.

Stroški predelave so bili nižji od načrtovanih za 1.599 mio din. Znižanje teh stroškov sta imeli TO Talilnice in Ploščati program, zvišanje stroškov predelave pa TO Okrogli program in Tehnične dejavnosti.

Vesna Janc

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 6. DO 12. JULIJA

6. julija, Jernej HOČEVAR, prodaja, Jesenice, Kejžarjeva 38, ☎ 82-118.
7. julija, Jože OSVALD, Livarna, Rateče 21, ☎ 81-727.
8. julija, Tomaž KAVČIČ, Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.
9. julija, Sašo KAVČIČ, HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, ☎ 81-413.
10. julija, Jože KOBENTAR, kadrovske sektor, Jesenice, Hrušica 19.
11. julija, Vladimir OBLAK, Strojne delavnice, Jesenice, Titova 1 a, ☎ 81-727.
12. julija, Miloš PIŠČANEC, OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 6. 7.	Jože Cej	Pavel Zupan
Torek — 7. 7.	Berti Krapež	Jože Ravnik
Sreda — 8. 7.	Ivan Šenveter	Alojz Slivnik
Četrtek — 9. 7.	Rado Legat	Milan Ravnik
Petek — 10. 7.	Karel Koblar	Božidar Černe
Sobota — 11. 7.	Marjan Pintar	Stane Mencinger
Nedelja — 12. 7.	Anton Kavčič	Zvonko Medja

Služba obratne ambulante

Od 6. do 11. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.
Dispanzer za borce od 6.30 do 7.30.
POPOLDNE: III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
Zaradi letnega dopusta bo II. obratna ambulanta zaprta.
V soboto, 11. julija, samo dopoldne: III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
Popoldne in v soboto, 11. julija, bo zobna ambulanta zaradi letnih dopustov zaprta.
V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. do 10.30, popoldan od 12. do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.
Uporabnike prosimo, da v poletnih mesecih upoštevajo odsotnost zdravstvenih delavcev zaradi rednih letnih dopustov.

Dežurni v Vatrostalni

4. in 5. julija, Rifet JAŠAREVIČ, Jesenice, Kurirska 1 a, ☎ doma 83-831, ☎ v službi 83-976.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Čestitka

Sodelavca Franc Cerkovnik iz obrata Strojnih delavnic in Jože Mandelc iz Vzdrževanja sta v juniju uspešno končala nadaljevalni program V. stopnje ter si pridobila naziv »obratni strojni tehnik«.
Čestitamo in jima želimo še veliko delovnih in osebnih uspehov.

Čestitka

Sodelavki Nedi Karba čestitamo za uspešno opravljeni magistrski na Univerzi Edvarda Kardelja v Ljubljani na Fakulteti za elektrotehniko. 22. junija je uspešno zagovarjala magistrsko nalogo Določanje kvalitete šarž surovega jekla z ekspertnim sistemom.
Sodelavke in sodelavci ERC

Članom stanovanjske zadruga

Stanovanjska zadruga Železar obvešča vse individualne graditelje in čakajoče člane za gradbene parcele, da bo zbor enote 6. julija ob 19.30 v zgornjih prostorih restavracije Kazina na Jesenicah.
Stanovanjska zadruga Železar

ZVIŠANJE-ZNIŽANJE PLANIRANIH STROŠKOV ZA MAJ

v 000 din

TOZD	Odstopanje od obrač. LC glede na gibanje zalog R-6	Materialni stroški za ustv. SP	Vkalkulirani del dohodka	Zvišanje-znižanje zaradi revalorizacije stroškov	SKUPAJ
TALILNICE	+ 365.601	+ 84.119	- 4.901	+ 337.573	+ 782.392
PLOŠČATI PROGRAM	- 1.985.440	+ 20.899	- 25.145	+ 796.441	- 1.193.245
OKROGLI PROGRAM	- 478.306	+ 13.491	- 24.335	+ 227.717	- 261.433
TEHNIČNE DEJAVNOSTI	+ 127.575	+ 877	- 33.588	- 10.977	+ 83.887
SKUPAJ	- 1.970.570	+ 119.386	- 87.969	+ 1.350.754	- 588.399

OPOMBA: zvišanje stroškov (+)
znižanje stroškov (-)

V času letnih dopustov vabimo k sodelovanju upokojujence, študente in druge občane

V Železarni bi opravljali pogodbeno delo v vratarski in čuvajski službi. Plačilo je po pravilniku o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Interesenti naj se javijo pri vodji splošne varnostne službe dopoldne med 9. in 11. uro vsak torek in sredo do 15. julija.
Kadrovske sektor

Novice iz sindikalnih organizacij

TOZD PLOŠČATI PROGRAM VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Valjarne bluming-štekel so na dvanajsti redni seji, ki je bila 22. maja, obravnavali kar deset točk dnevnega reda.

Tako so na podlagi obravnave na SDS in delavskem svetu ocenili informiranje in komuniciranje v Železarni.

Pri obravnavi samoupravnih splošnih aktov so največ pozornosti namenili samoupravniemu sporazumu o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Menili so, da prinaša kar nekaj novosti oziroma prednosti, še vedno pa ni dovolj dobro urejeno nagrajevanje dela v sistemu 4 + 1. Menijo, da je dodatek za tako delo treba povečati, da se bo poznala razlika glede na delo samo v dopoldanskem času.

Zaskrbljeni so bili nad periodičnim obračunom za prvo tromesečje. Rezultati so slabi, tako da na sklade niso mogli razporediti skoraj nobenih sredstev, pa tudi cilji realizacije so postavljeni tako visoko, da jih je težko doseči.

Dogovorili so se tudi, da sodelavcu ob nesreči pomagajo s 30.000 din, se seznanili s potekom akcije Crvene zastave za nakup obveznic, določili, da letos za piknike po dnevih namenijo po 2.000 din za udeležence in da bodo že sedaj začeli akcijo za organiziranje izleta v septembru.

Od odgovornih so zahtevali, da končno odgovorijo brusilcem in valjavcem na že zdavnaj postavljeno vprašanje o prekategorizaciji.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V torek, 2. junija, so se na šesti redni seji zbrali člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata obrata Valjarne debele pločevine.

Po poročilu vodje obrata Vitomila Gričarja so obravnavali proizvodne rezultate v maju. Proizvodnja je bila nižja od načrtovane, ker so imeli težave pri zagonu naprav po končanem remontu in zaradi pomanjkanja naročil tistih kvalitet, ki ne potrebujejo termične obdelave. Ker kupci plačujejo le tisto in tako pločevino, kot so jo naročili, bodo morali v vseh oddelkih izboljšati delovno in tehnološko disciplino. Nedopustno je, da ploščo razvaljajo preširoko in je zato prekratka, take pa kupec noče in zato obleži v zalogi, kupec pa naročene pločevine ne dobi pravočasno. Poleg kratkih, preozkih in pre-

tankih plošč so problemi tudi s škajavostjo in s slabim žigosanjem plošč. Tudi programiranje ni vedno tako, da bi zagotavljalo optimalno delo. Člani odbora so predlagali nekatere spremembe za boljše delo in podprli akcijo vodstva Valjarne za zmanjšanje medfaznih nalog, končnih zalog zaradi dimenzijskih napak in za zmanjšanje reklamacij zaradi površinskih napak. Prav tako so podprli akcijo za kvalitetnejše delo in izboljšanje tehnološke discipline.

Za delavca Valjarne žice so s prostovoljnimi prispevki zbrali 48.970 din, da bi mu pomagali ublažiti nesrečo.

Referenti so poročali o pripravah na izlet, o udeležbi na mednarodnem turnirju v malem nogometu in o prvenstvu Železarne v kegljanju na asfaltu.

Dogovorili so se, da bo blagajničarka posebej vodila izdatke za šport, izlete, kulturo in ostale izdatke.

Asistenta za delovne naprave so zadolžili, da uredi glede odprave okvare vhodnih vrat na odpremi.

Na naslednjo sejo bodo povabili predstavnika gasilcev, da bi jim podrobneje razložil požarno-varstvene razmere.

TOZD OKROGLI PROGRAM JEKLOVLEK

Na izredni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata obrata Jeklovlek, ki je bila 14. maja, so se seznanili z oceno samoupravnega informiranja in komuniciranja. Menili so, da povratnega informiranja še vedno ni.

Seznani so se tudi z akcijo vpisovanja obveznic Crvene zastave in obravnavali poslovanje obrata v prvem četrtletju. Gospodarskega načrta niso dosegli zaradi zakasnitve obratovanja novih proizvodnih kapacitet in zaradi vzdrževanja proizvodnih naprav. Brez pripomb so se seznanili tudi z osnutki samoupravnih splošnih aktov.

ŽIČARNA

Seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata obrata Žičarna je bila 29. maja.

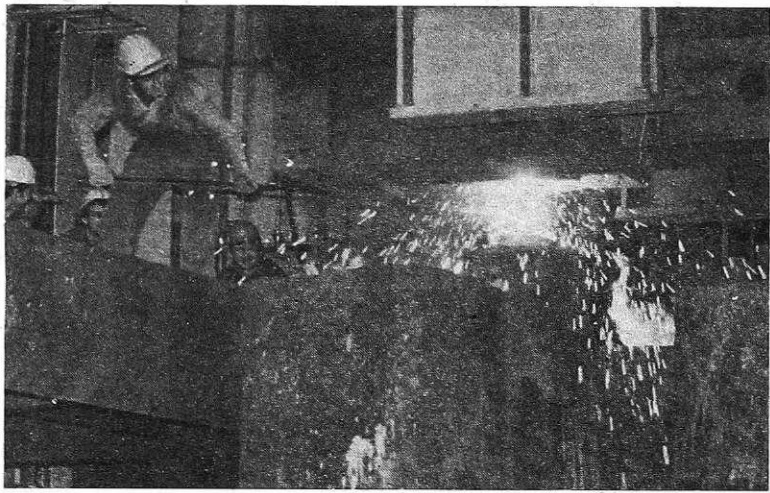
Člani odbora so obravnavali poslovno poročilo za prvo tromesečje in problematiko proizvodnje v drugem. Problemi so stalni: pomanjkanje delavcev, razdrobljeni asortiment, velika bolniška odsotnost in neopravičeni izostanki z dela.

Predlagali so novo članico volilne komisije, ki jo mora potrditi delavski svet TOZD Okrogli program.

Povišali so podpore ob daljši bolezenski odsotnosti in stimulacije za udeležbo na športnih tekmovanjih ter se dogovorili, da bodo v prihodnje regresirali izlete svojih sodelavcev z drugimi obrati samo v primerih zamenjave člana za člana.

ŽEBLJARNA

Na 19. seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata obrata Žebljarna, ki je bila 17. junija, so dodelili denarno pomoč dolgo časa bolnemu sodelavcu. Prošnjo za denarno pomoč zanj so posredovali tudi konferenci sindikata Železarne.

Vlivanje v Jeklarni 2 (foto I. Kučina)

Pregled sestankov SDS

Pregled sestankov samoupravnih delovnih skupin (Iz programa samoupravnih aktivnosti za maj)

TOZD Komerciala

Prejeli smo zapisnika SDS domača prodaja in marketing ter nabava — zunanja trgovina. SDS domača prodaja in marketing opozarja, da še vedno ni rešeno vprašanje prostorske problematike v zvezi z namensko proizvodnjo. Pričakujejo, da bodo vprašanje rešili (sestane se bil dne 21. maja) v sodelovanju s poslovnim odborom in pravno službo v roku enega meseca. Pod razno je bilo zastavljeno vprašanje, kdaj bodo rešene pritožbe na prekategorizacijo. Odgovorjeno je bilo, da bo to storjeno najkasneje do 10. junija 1987. Na sestanku je bilo delavcem tudi povedano, da bo delavski svet njihove temeljne organizacije 22. maja sprejel predlog mezoorganizacije TOZD Komerciala. SDS nabava — zunanja trgovina je zaradi neresenih sklepov sprejela še naslednje sklepe: odboru za kadre in družbeni standard je treba napisati zahteve za odobritev vrednostnih potrdil (člani te SDS se namreč zaradi prevelike oddaljenosti ne hranijo v delilnicah hrane Železarne Jesenice). S popravilom strehe je potrebno pričeti čim prej. Po popravilu strehe naj se začne še z obnovo talnih oblog in tapet. Status korespondentov naj bi bil po izjavi vodje TOZD Komerciala rešen še v maju.

DELOVNA SKUPNOST ZA FINANČNE ZADEVE

Delavci finančnoracunovodskega sektorja (76) so na skupnem zboru obravnavali zadeve iz programa samoupravnih aktivnosti za maj. Pripombe so imeli na statut DO ŽJ, statut delovne skupnosti, sporazum o združevanju dela delavcev v delovni skupnosti skupnih služb in na sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke.

DELOVNA SKUPNOST ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE

Iz delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje smo prejeli zapisnike SDS kadrovskega sektorja, oddelka za zdravstveno in socialno varstvo, sekretariata, oddelka splošne administracije — čistilke, CPSI, SVS 1,2,3 in 4 ter gasilci. SDS kadrovskega sektorja ni prejela odgovora na vprašanje, ki ga je naslovila na TOZD Družbeni standard glede slabe kvalitete malice v novi kantini, umazanega pribora ter slabo urejene okolice. V zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju je sprejela naslednje stališče: Prisotni so bili seznanjeni s tem, da rezultati in trendi kažejo na to, da je potrebna veliko večja prisot-

nost pri izvajanju dela in večje upoštevanje strokovnih mnenj. Ugotovljeno je bilo tudi, da zaradi pomanjkanja rezervnih delov in deviznih težav lahko pride do okvar strojev, s tem pa do zastoj. Podpreti bi morali načela glede ustavitve razporejanja prestopov iz ene TOZD v drugo ter da se v skupne službe začasno ustavi sprejem, razen izjem, ki so tudi naši štipendisti. Sicer pa je vodja opozoril na resno stanje v Železarni Jesenice in na možne negativne posledice, kakor tudi na ukrepe, ki naj pomagajo k saniranju sedanjih tokov. Pod razno SDS ponovno opozarja na širjenje voznega parka. Takole pravijo: »Delovna skupnost, ki delo opravlja z iztrošenimi, skorajda arhivskimi delovnimi sredstvi, ki svoje delo opravlja v skorajda nemogočih delovnih pogojih, ki ima v svojih nemogočih prostorih glede na naravo dela prvi stik z novimi delavci itd., skratka delovna skupnost za katere kaže, da nikoli ni potrebnega denarja, sprašuje, kako je mogoče, da se voznik park Železarne Jesenice

— konkretno nov avtomobil splošne varnostne službe — še vedno širi?« SDS CPSI je v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju postavila naslednje delegatsko vprašanje: »Koliko so znašala sredstva za reprezentanco, reklame in službena potovanja v prvem tromesečju leta 1987 in v letu 1986 ter iz katerega sklada se je financirala prvomajska proslava in otvoritev Jeklarni 2 ter koliko ur dela so opravili delavci Železarne za proslavo na Poljanah?« (Delni odgovor: Za reprezentanco smo v letu 1986 porabili 26.190.210 din, kar pomeni 176,3 % glede na plan, stroški otvoritve Jeklarni 2 in prvomajske proslave pa so znašali 42.268.825 din; naši delavci so za pripravo proslave na Poljanah — za tehnična dela — opravili 1.539 ur dela). In še ena zanimivost s tega sestanka: SDS je zahtevala odstop predsednika IO OOS v delovni skupnosti KSI. Zahtevo utemeljujejo takole: »SDS CPSI ni zadovoljna z delom predsednika IO sindikata KSI. Denar, namenjen ženam ob 8. marcu, smo odstopili za medicinske aparature, pa še sedaj ni nakazan na žiro računu Bolnice Jesenice. V določenih primerih mora tovariš Voh kot vodja pravne službe nastopiti proti delavcem — članom sindikata, ki ga vodi. SDS meni, da opravljanje del in nalog pravne službe ter vodenje sindikata ni združljivo, zato zahteva, da tovariš Voh odstopi s položaja predsednika OOS.«

DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE

Iz delovne skupnosti za ekonomiko, TKR in novogradnje smo prejeli zapisnike SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje, organizacija dela in OZIL, oddelka za študij dela in časa, ERC, energetsko gospodarstvo, raziskovalni oddelak, kontrola kvalitete, mehanika preskuševalnica, mehanika delavnica, glavni laboratorij, spektrokemični laboratorij, tehnološki laboratorij, laboratorij za vhodno kontrolo surovin, kemijski laboratorij HVB, OID, IR in OSMP, operativna novogradnja in oddelka za operativno planiranje. SDS oddelka za ekonomske analize in planiranje v zvezi s periodičnim obračunom

Sodelavki Nadi Bjelanić v slovo

Proti svoji hudi bolezni se je bojevala z delom in vztrajala do zadnjega atoma moči. Morda se je tako borila proti očitkom zlobnežev, da ji ni nič ni.

Toda 11. junija je naša draga Nada izčrpana in nemočna klonila v 47. letu življenja in tako izgubila svojo zadnjo bitko.

Za seboj je pustila neskončno bolečino ter globoko praznino. Ostali so nam lepi spomini na leta, preživeta z njo. Vedno se je bomo spominjali in tudi njenega toplega nasmeha ne bomo nikoli pozabili. Dolgo jo bomo še pogrešali.

Pokopana je bila v domačem kraju v Lamincih pri Novi Topoli, kamor se je vedno zelo rada vračala.

Zaradi oddaljenosti kraja pogreba naše drage Nade nismo mogli pospremiti na njeni zadnji poti, kar pa si je Nada s svojim 15-letnim poštenim delom prav gotovo zaslužila.

Se enkrat bi se ji radi zahvalili za vso dobroto, ki nam jo je izkazala, za ves trud in napor pri razvoju našega obrata. Hvala ji za vsako kapljico znoja ter za vsa njena plemenita dejanja.

Želimo ji miren počitek v njenem domačem kraju, obenem pa obljublamo, da je nikdar ne bomo pozabili.

Sodelavke in sodelavci obrata Elektrode

Železarski globus

Velika Britanija

Ta država že nekaj let uvaža grodelj iz Brazilije. Letos pa uvoz vedno bolj ogrožajo domači proizvajalci in uvoz z Norveške. Največji vzrok za zmanjšanje uvoza iz Brazilije je povečana domača proizvodnja zaradi znižanja cene starega železa. Zato je v zadnjem času tudi cena za ton grodlja, uvoženega iz Brazilije, za nekaj funtov šterlingov nižja.

ZDA

Prvi podatki Ameriškega inštituta za železo in jeklo kažejo, da je proizvodnja v železarski industriji ZDA padla v primerjavi z lanskim letom.

Nižja je tako proizvodnja surovega jekla kot tudi končnih železarskih izdelkov. Zanimiv je tudi podatek, da se je znižal tudi uvoz železarskih izdelkov iz drugih držav.

za prvi kvartal meni, da je potrebno vse sile usmeriti v zmanjšanje zalog. Končno proizvodnjo, ki že več mesecev leži v zalogah in je ni mogoče prodati, bi bilo treba vrniti nazaj v predelavo. Pod razno je bilo v zvezi z delovno disciplino sklenjeno, da je treba delovno disciplino na oddelku zaostri. Nad službenimi in privatnimi izhodi je treba izvajati strogo kontrolo. Sklep velja za celoten SEO. SDS oddelak za študij dela in časa kljub temu, da so bili vsi predlogi in pripombe posredovani samoupravnim organom, odgovora na delegatsko vprašanje ni dobila. Novo delegatsko vprašanje pa se glasi: Do katere mere se bo v Železarni podpiralo porast nadurnega dela, porast nadurnega dela nad 30 ur, porast pogodbenega dela in s tem umetno zmanjševalo stimulativnost sistema nagrajevanja? V zvezi s poslovanjem pa SDS pripominja, da so nekatera razmerja prikazana na način, ki ni primerljiv. Tako prikazani podatki lahko vnašajo med delavce nemir, meni SDS. »Če ni mogoča primerjava,« pravijo, »naj se takšnih podatkov ne vnaša v poslovna poročila.« Na vsa vprašanja v zvezi z nadurnim in pogodbenim delom želi SDS dobiti odgovor od poslovnega odbora (osnova je dopis vodje oddelka za nagrajevanje, opr.št. 530/87/PR - BJ). SDS raziskovalni oddelak vprašuje, kaj se dogaja s pritožbami na prekategorizacijo. Tudi SDS kontrola kvalitete želi čimprej dobiti odgovor na vprašanje, kdaj bo komisija reševala pritožbe sodelavcev na odločbe o vrednotenju del in nalog. Čimprej naj bi rešili tudi vprašanje prostorov kontrole kvalitete na Javorniku in v HVB. Prostori v HVB so pretesni, na Javorniku pa so neurejene sanitarije. SDS mehanika preskuševalnica in mehanika delavnica opozarjata na posledice, ki bodo nastale v mehaniki preskuševalnici zaradi pomanjkanja delavcev. Iz preiskusovalnice sta namreč v zadnjem letu odšla dva delavca v proizvodnjo, za nadomestilo pa morajo — kot pravijo — čakati do septembra. Pri tem poudarjajo, da bo v času dopustov kriza še večja, da bo prišlo do kasnitve pri rezultatih in da se bo v zvezi s tem zaostrilo vprašanje odpreme materialov. Obravnavanje tolikšnega števila zadev, kot so jih morali po majskem programu samoupravnih aktivnosti, SDS obsoja kot neprimerno. Do istega vprašanja je kritična tudi SDS kemijski laboratorij HVB, ki v zapisniku omenja, da prav zaradi obsežnosti gradiva preostale problematike niso obravnavali. SDS OID, IR in OSMP opozarjajo, da na več pravnih se vedno niso prejeli odgovorov. Takole pravijo: »Še vedno čakamo odgovor na delegatsko vprašanje s 16. seje SDS (Kako je z možnostjo zdravljenja v Kliničnem centru v Ljubljani oziroma v toplicah) in v zvezi s pritožbami ob prevrednotenju del in nalog na delavski svet E - TKR - NG, na katere še ni bilo nobenega odgovora. Pritožbe so bile vložene v zakonitem pritožbenem roku 30 dni, odgovora v zakonitem roku 60 dni pa še ni bilo.« Tudi SDS oddelak za operativno planiranje še vedno ni prejela odgovora na vprašanja, ki so jih postavili na sestanku 21. januarja letos.

(Prihodnjič pričenjamo z pregledom sestankov SDS, ki so bili sklicani v skladu s Programom samoupravnih aktivnosti za junij v drugi polovici junija.)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

V znanju je prihodnost

Visoko zveneče, pa vendarle še kako resnične besede, katerih pomena se zaveda tudi 52 učencev in dijakov jeseniški šol — odličnjakov, ki so vsa leta zapored (v osnovni oziroma srednji šoli) dosegali odličen uspeh in ki so bili tudi letos (pretekli četrtek) povabljeni na sprejem odličnjakov v Kosovo graščino.

Uvodoma je zbrano družino pozdravila podpredsednica izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice Maruša Drolc in povedala nekaj vzpodbudnih besed. V imenu Železarne je spregovorila članica poslovodnega odbora Albina Tušar in ob koncu še Majda Malenšek, direktorica Vzgojno izobraževalnega zavoda, ki je med drugim postregla tudi s podatki,

da je od 403 učencev, ki letos končujejo šolanje na osnovni šoli, bilo vseh osem let odličnih 46 ali 11 %. Lani je takšen uspeh doseglo le 6 % osmošolcev, leto prej pa kar 12 %. Razmeroma največ odličnjakov imata letos osnovni šoli v Mojstrani in Zirovnici, sicer pa je uspeh dokaj enakomerno razporejen. In še tale misel: »Mislim tudi, da vam učitelji

premalokrat povemo, da od vas družba pričakuje, da boste prevzemali zahtevnejše in odgovornejše delo in ob nas in za nami poprijeli tam, kjer bodo nam omagale moči.«

Na slovesnosti so 46 osnovnošolcem in šestim dijakom srednjega usmerjenega izobraževanja podelili knjižne nagrade.

Lepo srečanje, nekaj vzpodbudnih in prepričljivih besed in nov korak k znanju, ki v resnici postaja vse večje bogastvo, bo že to jesen tako morda še bolj odločen.

b.p.

Jeklarna 2 — nov korak v razvoju Železarne Jesenice

V času, ko se je jeklarna načrtovala in gradila, smo lahko marsikaj v zvezi z novo jeklarno zasledili v sredstvih javnega obveščanja. Tako smo lahko izvedeli, kako poteka gradnja, katere delovne organizacije sodelujejo pri gradnji tega gigantskega objekta, vrednost opreme... Kot sem omenil, gre za gigantski objekt, za eno izmed največjih naložb v slovenskem gospodarstvu. Vsi od nove jeklarne pričakujemo kar se da največ, to je, da posluje z dobičkom. Izgradnja Jeklarne 2 je bila v začetku, v samem planiranju izgradnje vprašljiva. Nekateri so bili za izgradnjo, drugi pa ne. To je razumljivo, kajti v našem gospodarstvu je bilo v preteklosti mnogo zgrešenih naložb, katerih posledice čuti naše gospodarstvo še danes. Obenem pa je ostal strah glede upravičenosti dragih naložb. Da se izoblikujeta dve strani, ena ki zagovarja, druga pa, ki kritizira, je zelo pomembno, kajti samo na ta način se lahko odkrijejo še tako drobne prednosti in napake naložbe. Še posebno je to pomembno, če gre za naložbo, vredno desetine milijard din.

Na koncu je obveljala gradnja. Le-ta se je začela pred tremi leti in danes je jeklarna že skoraj dograjena, manjka samo še nekaj notranje opreme. Elektropeč je začela obratovati v začetku marca. Iz nje so pritekle prve šarže kvalitetnega jekla, po katerem je veliko povpraševanje doma in v tujini. Tehnologija v novi jeklarni je najmodernejša na področju izdelave jekla. Izdelava jekla sloni na tako imenovani sekundarni metalurgiji oziroma ponvični metalurgiji. Jeklo se praktično naredi v ponvici in nič več v peči kot do sedaj. Delo v tej jeklarni bo popolnoma avtomatizirano in računalniško vodeno. Po drugi strani pa danes izdelava jekla sloni predvsem na zastarelih SM pečeh. Tehnološki proces od vložka (grodelj) do izdelave jekla v SM pečeh je izredno neekonomičen in dolg. Na tej poti se porabi veliko energije, jeklo ni preveč kvalitetno. SM peči so namenjene za izdelavo masovnih jekel, katerih cena pa je prenizka glede na stroške izdelave.

Tehnološki proces izdelave jekla v novi jeklarni pa bo mnogo krajši in bolj ekonomičen, pa tudi bolj čist, kar je pomembno z vidika varstva okolja. Poleg tega bo jeklo izredno visoke kvalitete, kakršnega zahteva zahtevni evropski in svetovni trg. Takih jeklarne je zelo malo in to je tudi prednost jeseniške jeklarne. Če bo jeklo take kvalitete, kot bi moralo biti, jeklarna ne bo imela nikakršnih težav pri prodaji jekla na zahtevni trg. Če bo tako, bo jeklarna ustvarjala prihodek, ki bo na začetku namenjen za odplačilo opreme in bančnih posojil. Kasneje, ko bo tovsve odplačano, bo moral biti prihodek koristno porabljen.

Sedaj, ko bomo imeli najmodernejšo tehnologijo, ne smemo dopustiti, da nas bo nadaljnji tehnološki razvoj prehitel. Zato je treba najprej do potankosti proučiti novo tehnologijo, poiskati nove izboljšave. Če hočemo to doseči, bo treba velik del prihodka nove jeklarne vložiti v razvojne in raziskovalne oddelke ter okrepiti inovativno dejavnost v Železarni. Samo z dolgoročnim vlaganjem v znanje lahko dosežemo, da se bo tehnologija v jeklarni izpopolnjevala. In nekega dne se lahko zgodi, da ne bomo več kupci znanja, ampak njegovi prodajalci. V ta namen

je treba tudi izboljšati kvaliteto znanja v srednjih šolah. Znanje sloni predvsem na teoriji, teorija pa se uči iz zastarelih knjig. Za izboljšavo kvalitete znanja je treba posodobiti raziskovalno dejavnost. S tem bomo dobili več kvalitetnih raziskovalcev in s to nujno potrebo se bomo vključili v program 2000 novih raziskovalcev do l. 2000.

Kaj pa tehnologija obdelave jekla? Obdelava jekla sloni na zastareli tehnologiji, jeklo se valja na strojih, ki so ponekod stari tudi več kot 20 let. Vprašamo se, kaj pomaga kvaliteta izdelave jekla, če se jeklo nato obdeluje na zastarelih strojih, kjer se mu poslabša kvaliteta. Nekaj je razumljivo, in to je, da bo treba v prihodnosti posodobiti tehnologijo obdelave jekla. To bo drugi korak Železarne, ki bo zahteval veliko finančnih sredstev.

Nova jeklarna je le korak v razvoju Železarne in če bo ta korak uspešen, se bo pojavil še drugi, tretji, četrty... Železarna z najmodernejšo tehnologijo, sposobna konkurirati tudi največjim jeklarskim koncernom, je cilj nadaljnjega razvoja. In mi imamo možnost, da to dosežemo.

Franci Potočnik, 4. m
CSUI Jesenice

Ob otvoritvi nove jeklarne je Železarna razpisala natečaj za najboljši spis o železarstvu in o prednostih nove tehnologije. Nekaj najboljših spisov predstavljamo tudi bralcem Železarja.

Nova elektrojeklarna, velika pridobitev tudi v pogledu varstva okolja

Letos poteka 118. leti, odkar je bila na tleh tisočletne železarske tradicije osnovana Kranjska industrijska družba, predhodnica današnje Železarne Jesenice. Izkopanina nam pričajo, da sta rudar in železo delovala v naših krajih že v rimski dobi in že takrat proizvajala kvalitetno železo. Razvoj rudnikov, plavžev in fužin palahko spremljamo od 1381. leta

dalje. Dolgo vrsto let so bile Jesenice poznane po železarstvu in tudi po onesnaženem zraku in po onesnaženem biseru — Savi. Kako lepa in zelena je bila ta naša dolina in čista studenčnica Sava, so vedeli samo naši predniki.

Stalen razvoj železarne in pahanje za čimvečjo proizvodnjo in dobičkom sta močno prispevala k temu, da se je zanemarila skrb za naše okolje. V poznih 60. letih je na Jesenicah in bližnji okolici zamrl glas nekaterih vrst ptic, začele so se sušiti slabše vrste dreves, v Savi pod Železarno pa ni bilo moč videti posrtvi in drugih vrst rib. Medicinski strokovnjaki so začeli opozarjati železarje, da je obolenost ljudi za določenimi obolenji na Jesenicah precej večja kot v večini drugih slovenskih krajih. Po teh ugotovitvah smo se tudi Jeseničani zavedli močnih katastro-

falnih posledic, če bi tako nadaljevali. Zavest strokovnjakov in osveščeni samoupravljalci sta prehajali v razmišljanje, kaj bi bilo potrebno storiti, da bi bilo naše okolje zopet prijetno. Že takrat za strokovnjake tehnične rešitve za preprečevanje onesnaževanja okolja niso bile bistven problem. Na Jesenicah so strokovnjaki stalno ugotavljali, da naša železarna tehnološko močno zaostaja in da je potrebno celotno proizvodnjo posodobiti, pri tem pa je potrebno upoštevati vsa spoznanja v svetu glede varstva okolja.

Odločitev o gradnji nove jeklarne na Jesenicah je bila sprejeta z deljenimi mnenji. Grditev jeklarne na Belškem polju je bila za varstvenike okolja zopet močan poseg v prostor in to na rodovitni zemlji. Kar neka-ko tiho in brez posebnega govorenja je zame skoraj neopazno zrasla

Jeklarna 2. Prav začudena sem v Železarni prebrala, da je bila po dobrih 31 mesecih gradnje 13. marca oddita prva šarža jekla. Poročevalec ugotavlja, da odpraševalna naprava in protihrupna zaščita odlično delujeta. Vidnega zapraševanja zraka ni opaziti, tudi hrup se zelo malo prenaša v okolico. Ta ugotovitev je v pogledu varstva okolja zelo razveseljujoča. Z opustitvijo nekaterih starih obratov v Železarni bo z Jesenic izginil rdeč dim, izboljšala se bo kvaliteta zraka, v Savi ne bodo več iztekale strupene odplake.

Za mojo generacijo bo to kvaliteta pridobitev, čeprav bom morda pogrešala rdeč dim iz dimnikov, ki je sedaj kot kak simbol tega železarskega mesta.

Urša Samar, 8.a
OŠ P. Voranc Jesenice

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Nekatere izkušnje pri izdelavi zdravil in sanitetnega materiala v vojni

Imeli pa so laboratorije za pregled krvi, urina in iztrebkov. Za imobilizacijo so uporabljali opornice iz bambusa, namesto mavca pa rastlinsko maso v obliki paste. Najpogostejše so uporabljali antibiotike; serum proti kačjemu piku so izdelovali v obliki tablet in jih pred uporabo raztopili. Proti opeklinam na telesu in obrazu so uporabljali bizmutov prašek.

Kako v prihodnje?

Čeprav smo se pri nas lotili cele vrste ukrepov, ki naj omogočijo, da bo redna farmacevtska proizvodnja zadostila potrebam po zdravilih v vojni, je še nešteto možnosti za zbiranje zelišč. V primeru vojne bodo zbrane zaloge zdravilnih zelišč zelo pomembne. Zato k temu pristopimo že danes, in to od šoloobveznih otrok, mladine do upokojencev. To delo bi potekalo pod strokovnim vodstvom lekarn. Gojenje in zbiranje zelišč ni le gmotna korist, obenem pomeni osebno zadovoljstvo. Ugodno je predvsem to, da rastejo zdravilne rastline, potrebne za zdravljenje, v vseh predelih naše države. Na ta način bi povsod ustvarili zadovoljive zaloge, gojenje pa bi omogočilo njihovo vsakoletno obnavljanje. Brez posebnih izdatkov, razen za seme, sadike in gnojivo, bi tako v mestu in na vasi pripravili dovolj zelišč.

Biolška zaščita prebivalstva

Med dejavne ukrepe biološke zaščite sodi predvsem učinkovito delo službe obveščanja in varnostne službe. Kajti obstajajo možnosti za prikrit in nenaden napad. S tem pa tudi poznejše odkrivanje napadov, ko že izbruhnejo nalezljive bolezni. Med pasivne ukrepe biološke zaščite štejemo naslednje: uničevanje mrčesa, glodalcev ter prenašalcev nalezljivih bolezni, cepljenje ljudi in živali, karantena in ostali protiepidemiološki ukrepi.

K pasivnim ukrepom spada tudi osebna zaščita s formacijskimi (industrijsko izdelanimi) ali priročnimi zaščitnimi sredstvi. Na primer z maskami, izdelanimi iz prirodnih sredstev, torej:

robec ali platnena krpa, ki jo zgrnemo v šestnajst plasti — zadrži 94 % bacilov
trije sloji toaletnega papirja, s katerimi zatesnimo usta in nosnici — zadrže do 94 % bacilov
novejša bolniške maske zadrže do 90 % bacilov.

Industrijsko izdelanih mask ne bo nikoli dovolj, zato bo najsigurnejša zaščita priročna maska.

Posebni ukrepi zajemajo sanitetno in zdravstveno opazovanje ljudi, domačih živali, posevkov, hrane, vode in ostalih sredstev, preko katerih se širijo nalezljive bolezni in biološki agensi (baci). Pomembna je tudi nenehna mikrobiološka in toksikološka kontrola hrane in vode ter pravočasno ugotavljanje bioloških agensov. Omeniti velja še pravilno ravnanje z bolniki, okuženimi živalmi in posevki. Predvsem ne gre pozabiti na razkuževanje.

SLAVKO TARMAN

Jedrski raziskovalci S tragiko ovenčani kralji naših dni

22

V Hanfordu je šestdeset tisoč delavcev gradilo največje kemične tovarne in v Los Alamosu je šest od delov delalo pri skrivnostnem končnem izdelku. Spomladi leta 1945 so bili v Los Alamosu tile oddelki na čelu z vodji: oddelki za teoretično fiziko (H. Bethe), oddelki za eksperimentalno fiziko (C. S. Smith), oddelki za vojne materiale (kapetan Parsons), oddelki za razstela (G. B. Kistiakowsky), oddelki za fiziko bombe (F. Bacher) in oddelki za napredek razvojnih del (Enrico Fermi). Tisoče novih iznajdb in patentov je nastalo ob tem delu. Samo opis novih metod je obsegal trideset debelih knjig. Kako na se sedaj odreče uporabi tega proizvoda, kateri je delalo 150 tisoč ljudi, stal pa je dve mili-

jardi dolarjev? Generala je skrbelo le, da ne bi bilo vojne konec, preden bi dogradili bombo.

Še nikoli poprej ni bila delovna vna v Los Alamosu tako napeta kot po nemški kapitulaciji. Groves je ukazal, da mora biti prva bomba pripravljena za poskus do sredine julija, druga, namenjena za bombardiranje, pa izdelana okvirno do avgusta.

V teh zadnjih tednih sta se pri izdelavi izkazala dva mlada fizika L. Walter Alvarez (1911) in Louis Slotin. Alvarez je s svojo skupino izdelal zapleten, na milijonti del sekund natančen mehanizem za sprožitev bombe. Preskus te naprave v laboratoriju ali na poligonu je bilo še najbolj nevarno delo v Los Alamosu. To so preskušali v kanjonu

daleč od griča. Spomladi leta 1945 je Alvarez zaključil prvi razvojni mehanizem za sprožitev bombe. Sam je zaprosil, naj ga dodelijo bližje fronti. Na tihomorskem letališču Tinian je skonstruiral mehanizem za atomsko bombo — registrator jakosti udarnih valov, ki naj bi pošiljal podatke ob eksploziji povratno na bombnik.

Slotin je bil medtem zaposlen s preskušanjem nevarnih uranskih polkrogel za določanje kritične velikosti. Poskus je izvajal brez posebne zaščite. Njegova inštrumenta sta bila dva izvijača, s katerima je po vodilih približeval polkrogli drugo proti drugi. Razmak je moral biti tak, da je sprožil veržno reakcijo. Če bi bil nepreviden, bi sprožil jedrsko eksplozijo. Komaj leto dni pozneje, 12. maja 1946, je Slotin pripravil drugo bombo za poskus na otokih Bikini. Pri poskusu mu je spodletel izvijač. Obe polkrogli z eksplozivno snovjo sta se združili in nastal je slepeč, modrikast sij. Ne da bi se umaknil, je z rokama razmaknil polkrogli in zaustavil veržno reakcijo. S tem je rešil svojih sedem sodelavcev, sam pa je prejel ogromno dozo radiativnega sevanja. Vedel je, da zanj ni niti najmanjšega upanja. Devet dni pozneje je Slotin, ki je praktično določal kritično maso prve poskusne bombe, umrl v strašnih bolečinah.

Trojnost — Trinity, geslo za prvi poskus A - bombe

Geslo TROJNOST so raziskovalci izbrali zato, ker so bile takrat nared že tri atomske bombe. Vzdušje med konstruktorji je bilo zelo naelektrono. Pojavljala so se še zadnja vprašanja o brezhibnosti delovanja celotnega sistema. Alvarez, poznejši Nobelov nagrajenec, je svojim kolegom pripovedoval, da trigger — sprožilec jedrske bombe, ki ga je konstruiral, lahko v najusodnejšem trenutku tudi odpove. V življenju je vse relativno, nič ni absolutnega.

Posamezniki so stavili o moči poskusne bombe, najprilnejšo napoved je podal Oppenheimer: »V začetku julija 1945 smo bili pripravljeni za poskus. Moč prve poskusne bombe je bila med 17.000 in 20.000 tonami dinamita, torej stokrat več, kot smo pričakovali.«

16. julija 1945 je bilo v Alamogordu vse pripravljeno za poskusno eksplozijo. Na stolpu je bila montirana bomba. Prisotni raziskovalci in vojaški opazovalci so nataknil temna očala, polegali so po tleh z glavami obrnjenimi od stolpa, saj bi brez temnih očal vsak oslepel. Od ničelne točke so bili oddaljeni 15 kilometrov.

Prihodnji četrtek seje vseh treh zborov skupščine občine Jesenice

V četrtek, 9. julija, se bodo na ločenih sejah sestali zbor združenega dela, zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor Skupščine občine Jesenice. Poleg običajnih točk dnevnega reda (potrjevanje zapisnikov zadnjih sej, volitve in imenovanja ter delegatska vprašanja in pobude) so delegatom vseh treh zborov doma v razpravo in opredeljevanje naslednja vprašanja:

Delo slovenskih delegatov v zveznem zboru

V zveznem zboru Skupščine Socialistične federativne republike Jugoslavije deluje 30 slovenskih delegatov, ki so bili izvoljeni v lanskem maju. V poročilu delegacije, ki je bilo objavljeno v Poročevalcu Skupščine SRS in SFRJ šte. 13 z dne 2. junija letos, je nakazana problematika, ki je bila obravnavana na sejah zveznega zbora in prizadevanja delegacije pri uveljavljanju stališč temeljnih sredin. Obravnava poročila naj bi med drugim tudi spodbudila večji interes občinskih skupščin za tesnejšo povezavo z delegati v zveznem zboru, da bi le-te uvrstile na dnevne rede svojih sej tudi pomembnejše zadeve iz pristojnosti zveznega zbora, kar bi seveda veliko pomnilo slovenski delegaciji pri oblikovanju stališč na sejah zveznega zbora in v različnih delovnih telesih zbora. Na seji zborov bo uvodno razlago podal delegat te delegacije, zadolžen za vzdrževanje stikov z našo občino, Janez Kirin.

Poročilo temeljnega sodišča Kranj — enote Jesenice

Jeseniška enota je pristojna za reševanje vseh kazenskih in civilnih zadev v območju občine Jesenice, katerih reševanje sodi v pristojnost temeljnih sodišč. Zaradi ekonomičnosti pa se kazenske mladoletniške zadeve, preiskave o kaznivih dejanjih in gospodarski spori iz območja vseh štirih občin rešujejo na sedežni enoti v Kranju. Število zadev v pristojnosti jeseniškega temeljnega sodišča vseskozi narašča od 9170 zadev v letu 1984 na 9883 zadev v letu 1986, na katerega se nanaša poročilo. Pričakuje se nadaljnje naraščanje, na kar bosta vplivali dve največji gradbišči v občini, v nadaljnjem obdobju pa novi mejni prehod in povečan promet potnikov in blaga prek državne meje.

Najštevilnejša so bila kazniva dejanja zoper družbeno in zasebno premoženje, katerih so imeli v reševanju 275, od tega je bilo največ kaznivih dejanj tatvine (122), vendar pa so, ugotavlja poročilo, tovrstna kazniva dejanja v upadanju. Od tovrstnih dejanj se je lansko leto povečalo le število kaznivih dejanj ponarejanja listin. Iz obravnavanih zadev ugotavljajo, da tudi kazniva dejanja zoper varnost javnega prometa z ogrožanjem javnega prometa upadajo, kar velja tudi za tovrstna kazniva dejanja s smrtnim izidom, ki so upadla s sedmih v letu 1984 na tri v letu 1985 in na eno v letu 1986.

V letu 1986 so se povečala kazniva dejanja zoper življenje in telo, med katerimi so najštevilnejša kazniva dejanja lahke telesne poškodbe (leta 1984 — 17, 1985 — 21 in 1986 — 33). Povečala so se tudi kazniva dejanja zoper čast in dobro ime, med njimi najbolj razžalitive. Največkrat so vzroki za kazniva dejanja lahke telesne poškodbe, razžalitive in obrekovanja, nerešene premoženjske zadeve in nerešeni spori iz zakonskih in družinskih razmerij in spori med sosedmi. Tovrstnih kaznivih dejanj je bilo lani 31 ali šest več kot leto poprej.

Poravnalni sveti, ugotavljajo v poročilu, rešijo malo zadev, ki so jim odstopljene, ker njihovo delo zelo niha.

Skrb vzbujajo, poudarjajo, porast mladoletniških kaznivih zadev na območju občine, ki se sicer obravnava v Kranju. V letu 1985 so obravnavali 15 zadev z 21 mladoletnimi storilci, v letu 1986 pa že 30 zadev s 36 storilci. Od civilnih zadev so reševali največ zadev na pravnem oddelku, in sicer je bilo največ sporov iz zakonskih in družinskih razmerij, od tega 92 razvez zakonske zveze in 16 ugotavljanj in izpodbijanj očetovstva, nadalje 27 sporov iz stvarnega prava, 53 sporov iz pogodb in pravnih poslov, 23 iz stanovanjskih razmerij in drugo. Sodišče na Jesenicah je reševalo še zadeve izvrševanja kazenskih sankcij in zadeve sodne uprave, enkrat tedensko pa je nudilo brezplačno pravno pomoč občanom. Tudi zemljiškoknjižne zadeve so se povečale od 4488 v letu 1985 na 5778 v letu 1986. Poročilo podrobno navaja vse podatke iz pristojnosti jeseniške enote, ki je v lanskem letu rešila 1453 zadev več kot leto poprej, ven-

dar pa je zaradi povečanega obsega naraslo število nerešenih zadev na 152.

V jeseniški enoti je pet sodnikov, strokovni sodelavec in 12 administrativno tehničnih delavcev. Sodišče dela v slabih delovnih pogojih, še zlasti je zanemarjena stavba, imajo pa tudi prostorsko stisko in iztrošeno opremo.

Poročilo občinskega sodnika za prekrške

Občinski sodnik za prekrške jeseniške občine je v letu 1986 prejel v reševanje 2021 novih zadev, z 879 zadevami iz prejšnjega leta pa je imel v reševanju 2900 zadev, kar je sedem manj kot leto poprej. Lani so rešili 1589 zadev, zato je ob koncu leta ostalo še 1311 nerešenih zadev, ker je osem mesecev delala samo ena sodnica za prekrške.

Družbeno pomembnejše zadeve so reševali v nekaj dneh, posebno pozornost pa so posvečali obravnavanju mladoletnih kršiteljev. Pravno-močno so zaključili postopek zoper 91 mladoletnikov, med katerimi je bilo največ kršiteljev predpisov o varnosti cestnega prometa, med katerimi so na prvem mestu prekrški zaradi voženj brez voznškega dovoljenja oziroma brez izdanega potrdila o poznavanju prometnih predpisov. Pojavljajo se tudi prometne nezgode, ki jih povzročajo mladoletniki zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Sledijo kršitve predpisov o javnem redu in miru, povečalo pa se je tudi število povratnikov med mladoletniki.

V lanskem letu je občinski sodnik za prekrške izrekel denarnih kazni v znesku 6.607.500 din, od tega je ostalo neizterjanih 877.133 dinarjev. Stroškov postopka je bilo izrečenih v znesku 1.530.024 din, od tega pa je ostalo neizterjanih 239.287 dinarjev. Pristojnim upravam za družbene prihodke je sodnik za prekrške poslal v izvršitev 221 zadev, pri tem pa ugotavlja, da večina uprav za družbene prihodke iz drugih republik nedosledno in neažurno izterjuje denarne kazni.

V letu 1986 je sodnik obravnaval 695 zadev pravne pomoči, od tega je rešil 654 zadev. Poročilo ocenjuje, da občinski sodnik za prekrške dobro sodeluje z drugimi organi, ki so pristojni za preventivno in kurativno delovanje na področju prekrškov, kakor tudi z organi pregona, kar pozitivno vpliva na delo.

Poročilo o delu uprave inšpekcijskih služb

Poročilo uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko ugotavlja, da se je uprava konec leta 1985 in leta 1986 srečevala z velikimi problemi pri zagotavljanju in porabi sredstev za njihovo delo. Uprava je imela v začetku leta 1986 zaposlenih 58 delavcev (dva funkcionarja, 30 inšpektorjev z visoko šolo in 18 z višjo šolo in osem administrativno tehničnih delavcev). Med letom je prekinilo delovno razmerje osem inšpektorjev, katerih v letu 1986 niso mogli nadomestiti.

Uprava izvaja inšpekcijski nadzor na naslednjih področjih: delovna inšpekcija, kmetijsko-gozdarsko-veterinarska inšpekcija, požarna inšpekcija, sanitarna inšpekcija, tehnična inšpekcija, inšpekcija parnih kotlov, vodnogospodarska inšpekcija, tržna inšpekcija in urbanistična inšpekcija. Inšpekcije so v lanskem letu opravile 2544 pregledov (1985 — 3715) in izdale 231 odločb (1985 — 237), 525 sklepov (1985 — 321) in izrekle 130 mandatnih kazni, oziroma ovadb in predlogov (1985 — 107). Manj pregledov je seveda povezano z manjšim številom inšpektorjev. V poročilu poudarjajo, da bi delo inšpektorjev in uprave kot celote moralo biti usmerjeno predvsem v preventivno funkcijo. Pri tem pa bi bila potrebna maksimalna usklajenost oziroma sodelovanje inšpekcij z ostalimi organi in družbenopolitično skupnostjo. Poročilo podrobno predstavlja delo posameznih inšpekcij in njihove ugotovitve.

Gospodarjenje v občini v prvem trimesečju

Poročilo o gospodarjenju v občini v prvem trimesečju v uvodu ugotavlja,

da je ob zaostrenih pogojih gospodarjenja in ob številnih novih zakonskih predpisih za natančnejše ocenjevanje gospodarjenja v občini obdobje treh mesecev prekratko. Zaradi statusnih sprememb (samoupravne reorganizacije) znotraj gospodarstva oziroma posameznih dejavnosti pa se spreminjajo tudi strukturni deleži. Tako, ugotavlja poročilo, se v občini na eni strani pojavljajo visoki realni porasti kategorij, kot so: družbeni proizvod, dohodek, čisti dohodek, akumulacija, amortizacija (sredstva za reprodukcijo), na drugi strani pa beležimo ogromno povečanje izgube, ki jo beleži 14 OZD v prvem trimesečju v višini 2.271.251.000 din, kar je izraženo z indeksom 621 indeksnih točk v primerjavi z enakim obdobjem lani. V OZD, ki izkazujejo izgubo, je zaposlenih 2.048 delavcev. Poleg tega se ugotavlja upad fizičnega obsega industrijske proizvodnje in zmanjšanje zunanjetrgovinske menjave.

Na nizko rast posameznih kategorij (celotni prihodek, porabljeni sredstva) je poleg inflacije močno vplivala tudi nizka rast cen izdelkov črne metalurgije. V primerjavi z gorenjsko regijo pa jeseniško gospodarstvo beleži v poprečju ugodnejše rezultate. Tako jeseniško gospodarstvo ob večjem, hitrejšem količniku obračanja obratnih sredstev, manjši stopnji zadolženosti (občina indeks 76, Gorenjska 125) in večji stopnji reprodukcijske sposobnosti ustvarja za 3.965 več dohodka na delavca. V primerjavi z regijo pa občinsko gospodarstvo dosega nekoliko slabše rezultate glede deleža akumulacije v doseženem dohodku, same stopnje akumulacijske sposobnosti, deleža izvoza v celotnem prihodku, nižji pa je v primerjavi z regijo tudi izplačani čisti osebni dohodek na delavca,

in sicer poprečno za 4.053 dinarjev. Zaradi nove zakonodaje pa je, navaja poročilo, praktično onemogočeno ocenjevanje rezultatov poslovanja tako v organizacijah združenega dela kot tudi v občini, regiji in širših družbenopolitičnih skupnostih.

Poročilo delegatom podrobno predstavlja rezultate poslovanja v prvem trimesečju na posameznih področjih oziroma kategorijah.

Spremembe in dopolnitve proračuna občine

Na osnovi ugotovitve, da je bila v SR Sloveniji v maju ugotovljena rast dohodka v gospodarstvu v višini 117,45 %, je republiški sekretariat za finance pripravil usklajeno bilanco splošne porabe v občinah v SR Sloveniji in na osnovi tega so predlagane tudi spremembe in dopolnitve odloka o proračunu občine Jesenice za leto 1987.

Spremembe in dopolnitve dolgoročnega plana

Predlog odloka o pripravi in sprejetju sprememb in dopolnitev dolgoročnega plana občine Jesenice za obdobje od leta 1986 — 1995/2000, ki jih narekujejo zakonska določila oziroma ugotovljena medresorska neusklajenost, določa nosilce in roke za pripravo in sprejem sprememb in dopolnitev, oziroma to dolžnost nalaga izvršnemu svetu skupščine občine.

Dopolnitve analize zaposlovanja v občini za leto 1986 so predlagane v razpravo in sprejem delegatom v vseh treh zbora in zajemajo predvsem kmetijstvo, oziroma kmečko prebivalstvo in zaposlene delavce v zasebnem sektorju.

Predlog za podelitev občinskih priznanj »1. AVGUST« za leto 1987:

Odbor za izbor nagrajencev in podelitev priznanj »1. avgust« predlaga delegatom vseh treh zborov, da letos prejmejo to najvišje občinsko priznanje dve organizaciji in trije posamezniki.

Osnutek sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu: Na osnovi razprave o osnutku sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu, katere nosilec je bil občinski sindikat, komisija skupščine občine za spremljanje izvajanja zakona predlaga delegatom vseh treh zborov v razpravo ugotovitve in stališča razprave.

Informacija o razmerah v Iskri Telematik TOZD PTN Blejska Dobrava: Izvršni svet delegatom vseh treh zborov predlaga svoje ugotovitve in sklepe v zvezi z resnimi motnjami v poslovanju omenjene temeljne organizacije, o čemer smo v našem glasilu že pisali.

Osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov, ki upošteva dogovor o usklajevanju davčne politike v SR Sloveniji, bodo obravnavali na ločenih sejah delegati zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti. Ta dva zbora bosta obravnavala še predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o geodetskih storitvah v občini. Zbor združenega dela pa bo obravnaval še poročilo odbora podpisnikov družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanja s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v SR Sloveniji za leto 1986 in predlog odloka o sprejetju zazidalnega načrta na območju Pišnice v Kranjski gori (ponovna obravnava), delegatom zbora krajevnih skupnosti pa je predložil še predlog o uvedbi uličnega sistema v naselju Jezd Martuljek.

Strojne delavnice kmalu na Javorniku

Delavci Strojnih delavnic so se zaradi zelo slabih delovnih pogojev in majhnih možnosti za razvoj na Jesenicah odločili, da se preselijo v opuščene valjarne na Javorniku.

Jože Ravnik, vodja strojne obdelave, je dejal, da so prvo fazo preselitve že izvedli, saj so priskrbeli tehnično dokumentacijo in potrebna sredstva za težko obdelavo. Poleg težke obdelave so na Javorniku zgradili tudi novo kantino in higienske prostore. Za drugo fazo ni bilo dovolj poslušna, predvsem pri vodstvu Železarne, ker za Strojne delavnice ni bilo denarja. Da bi namreč lahko izvedli drugo fazo preselitve, morajo postaviti kopirni mizni skobelni stroj za obdelavo in izdelavo ključnih rezervnih delov kontiliva Jeklarne 2.

Prva faza selitve je bila končana leta 1985, druga pa naj bi bila letos; dokončna preselitev celotne strugarne in orodjarne je predvidena v prvi polovici leta 1988. V začetku letosnjega leta so se preselili tudi ključavničarji Remontnih delavnic, tako da bo v prostorih javorniških valjarn funkcionalno zaključena celota vzdrževalnih dejavnosti. To bo prispevalo k hitrejšemu in medsebojno povezanemu popravilu posameznih sklopov in naprav. Po končani drugi fazi preselitve bo na Javorniku tudi kalilnica, kovačnica in obrat konstrukcij pa bosta ostala na Jesenicah.

Gradbena dela opravlja Gradis, montažna pa Klemos iz Lenarta in

Metalna iz Maribora in do sedaj ni problemov. Te imajo v Strojnih delavnicah, ker nimajo dovolj ustreznih delavcev. Politika Železarne je bila v zadnjih petnajstih letih usmerjena predvsem v pridobivanje kadra za neposredno proizvodnjo, poklici vzdrževalnih dejavnosti pa so bili zapostavljeni tako pri stipendiranju kot pri nagrajevanju. Nagrajevanje, ki plačuje samo prisotnost na

delu, ni pravilno, ker bi morali ustrezno nagraditi tudi znanje.

Z novimi delovnimi pogoji v delavnicah težke obdelave na Javorniku delavci zadovoljni, čeprav je bil včasih prehod iz starega poznanega okolja v novo precej boleč. Vendar so se v Strojnih delavnicah prav odločili, kar kaže tudi to, da je na samoupravnih delovnih skupinah vedno manj problemov glede delovnih pogojev in delovnega okolja.

Lilijana Kos

Novosti iz tovarniških glasil

Informativni fužinar

TRETJA OGREVNIA PEČ V VALJARNI

Po 28 letih obratovanja sta bili OFAG peči za ogrevanje gredic za srednjo in lahko progo tehnološko zastarele in premajhni. Zato so za 2.800.000 nemških mark (dinarski stroški še niso obračunani) kupili novo peč, ki ima pri najugodnejšem programu zmogljivost 25 ton na uro (pri legiranih jeklih zaradi tehnološko pogojenega počasnejšega ogrevanja ustrezno manj).

Nova peč bo omogočila večjo proizvodnjo paličastega jekla, zato bodo prodajali manj polizdelkov — gredic predvsem pa bo omogočila obratovanje lahke proge in s tem dovolj vložka za Jeklovlek in druge naročnike, kar je bilo do sedaj šibka točka pri poslovanju Železarne.

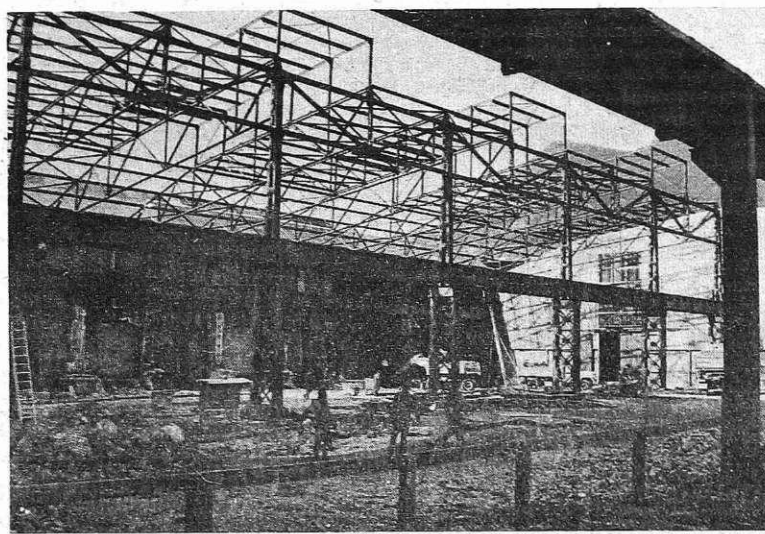
Peč ogrevajo po sodobnih tehnoloških zahtevah, zaradi dobre izolacije in izbrane odpadne toplote dimnih plinov pa porabi za 30 % manj energije kot stare peči.

Manipulacija z gredicami je v celoti amortizirana in se upravlja iz komandne kabine. Pot gredic skozi peč kontrolirajo televizijske kamere, ustrezni instrumenti pa kontrolirajo tudi vse funkcije peči.

Peč so postavili pod nadzorom zahtodnonemške firme Allino delavci EM Hidromontaže, gradbena dela so opravili delavci Gradisa, obzidav peči pa delavci Montinga iz Zagreba pod nadzorom firme Plibrico iz Avstrije. Pri montaži so sodelovali tudi ravnanski delavci, ki bodo peč vzdrževali. Zaradi avtomatike in elektroničnega bo peč za njih težek preizkusni kamen.

Hkrati s pečjo so zgradili tudi novo pravo za odskakanje gredic z vodo pod pritiskom 200 barov, kar omogoča boljše kvaliteto valjancev, brez vtisnjene škaže. S to napravo bodo zmanjšali izmeček, lahko pa bodo zmanjšali tudi dodatke za obdelavo

(Informativni fužinar, št. 6, junij 1987)

Gradnja Strojnih delavnic na Javorniku (foto I. Kučina)

Razgovor o delovnih razmerjih

Občinski sindikalni svet in Klub samoupravljalcev sta v sodelovanju z Delavsko univerzo Viktor Strazišar v sredo, 24. junija, pripravila razgovor o delovnih razmerjih kot sestavini sprememb Zakona o združenem delu. Sodelovali so kadrovske delavci iz organizacij združenega dela ter predstavniki komisij za delovna razmerja in osnovnih organizacij sindikata. Razgovor je vodil Janez Poljšak, vodja splošnega sektorja naše železarne.

V uvodu je poudaril, da s predlaganimi spremembami delovno razmerje urejamo skoraj do popolnosti, ker določb in pooblastil ne prenašamo na ostale samoupravne akte, zato so predlagane spremembe smotna rešitev pred normativizmom. Vendar predlagane spremembe ne morejo odpraviti nepravilnosti, do katerih lahko pride. Kršitvam delovne dolžnosti smo postavili nasproti težave v proizvodnji ali ogroženosti delavcev, istočasno pa »raztegnili« neopravičen izostanek z dela na pet dni zapored in na sedem dni v enem letu. Ko gre za zlorabo pooblastil, imamo zopet drugačna določila.

V sodobnem svetu so takšni akti, kot je Zakon o združenem delu, preživeti, ker se življenja ne da normirati. Tako je na primer težko razmejiti, ali je organiziranost dela samoupravna pravica ali tehnološki problem organizacije oziroma proizvodnje.

Problematična je tudi kadrovska selekcija. Sklenitev delovnega razmerja je namreč določeno tveganje, država pa narekuje, da se obvezno sklene delovno razmerje s tistimi, ki izpolnjuje razpisane pogoje. To je krnjenje samoupravnih pravic, posledica pa je obvezno poizkusno delo oziroma še več administracije.

Velika sprememba je določila, ki daje individualnim poslovođnim organom pooblastila, da odločajo in izrekajo ukrepe za lažje kršitve delovne obveznosti. V drugih javnih razpravah in v dnevnem časopisu je bila izražena bojazen, da je pri teh pooblastilih preveč subjektivizma, zato ta člen ni najbolj ustrezen. Res je za subjektivizem, vendar mora imeti delavec, ki smo ga zadolžili, da vodi delovno organizacijo, tudi možnost, da izpolni svojo odgovorno nalogo, in sicer tudi tako, da odloča in ukrepa pri lažjih kršitvah delovnih dolžnosti.

Pri oblikah delovnih razmerij smo preveč togi, saj mislimo, da moramo imeti strokovnjake vse dni v tednu v svoji delovni organizaciji. Spremembe zakona predvidevajo, da bi strokovni delavci lahko delali v večih delovnih organizacijah, pri tem pa je vprašljiva kontrola njihovega dela. Rešitev je, da pri teh strokovnjakih kontroliramo le tisti del dela, ki ga je opravil v naši železarni, ostalo delo pa tam, kjer je delal.

Odločbe o upokojitvi so pod vtisom velike brezposelnosti, saj je obvezna upokojitev po štiridesetih oziroma petintridesetih letih dela. Vendar v vseh republikah to ni enako urejeno.

Pri pripravi pripravi se pojavlja vprašanje, kaj je bolj smotno: da je pripraviš delovni izobraževalni proces, ki ga organizira in izvaja izobraževalna ustanova, ali da je pripraviš delovni izobraževalni proces, ki ga organizira in izvaja delovna organizacija. Praksa je pokazala, da delovne organizacije potrebujejo kader, ki bo takoj sposoben samostojno delati, zato je pri-

pravništvo v sedanji obliki le veliko breme in strošek. Toliko bolj, če pripravniki po koncu pripravništva ne ostanejo v delovni organizaciji.

Pri prehajanju delavcev z določenih del na druga delovna mesta je presežen okvir temeljnih organizacij, saj se delavca lahko zaposli tudi v drugo temeljno organizacijo brez njegovega soglasja; pogoj je le, da ima delavec tudi na novem delovnem mestu svojim kvalifikacijam in zmožnostim primerno delo.

Novost pri razpisih delovnih mest je, da se lahko prijavljene kandidate razvrsti po vrstnem redu glede na njihovo ustreznost. Pravno to ni vprašljivo, je pa zelo primerno, saj v primeru, da prvi kandidat odkloni razpisana dela, ni potrebna ponovna objava.

Položaj delavca zaradi tehnološkega presežka delavcev še ni dovolj opredeljen. Še vedno so odprta vprašanja, kje takšne delavce zaposliti, kakšna so merila za določanje »odvečnih« in kdo ima pooblastila, da bo določil, kdo je slab in kdo dober delavec. In kako se bodo odločali tam, kjer se delo in njegovi učinki ne dajo meriti?

V razpravi so udeleženci menili, da s spremembami Zakona o združenem delu normativizma ne zmanjšujemo, ampak obratno. Poleg tega ima samoupravno odločanje delavcev vedno manj prostora, odgovornost samoupravnih in družbenopolitičnih organov pa prenašamo na vodstvene in poslovođne organe.

Opredeljevati, koliko »plaviv« ima lahko delavec, je nesmiselno, ker je to stvar nagrajevanja. Zato naj se ta določila iz zakona črtajo in opredelijo v samoupravnih splošnih aktih pri nagrajevanju. Uvede naj se materialno sankcioniranje v tem smislu, da če nekoga neopravičeno ni na delo, za ta dan pač nima plače. To je namreč smisel nagrajevanja po delu.

Pooblastila v zvezi z lažjimi kršitvami delovnih obveznosti so poslovođni delavci imeli že sedaj — zakaj potem imenujemo nekoga za direktorja, če ni direktor. Povečanje takšnih pooblastil ni niti pot niti rešitev za večjo delovno in tehnološko disciplino in več reda, ampak prelaganje odgovornosti s samoupravnih delavcev na druge.

Razporejanje delavcev ob tehnološkem višku je premalo dodelano in neživljenjsko. Kako naj namreč delavec sprejme ponujeno delo v drugem kraju (na primer v Ljubljani), če je mož ali žena zaposlen tukaj, če tukaj otroci hodijo v šolo in če v drugem kraju ni stanovanja. Tukaj je odgovornost zamegljena in prenešana na delavca, kar ni prav. Če želimo, da bo presežek delovne sile krožil, moramo sprejeti tudi drugačno delitev stanovanj.

Odprto ostaja tudi vprašanje, kakšno vlogo ima disciplinska komisija, če ima individualni poslovođni organ pooblastila glede kršitev delovnih dolžnosti. Nesmiselno je, da po-

slovođni delavci odločajo o lažjih kršitvah, o vseh ostalih pa naj bi disciplinska komisija. Pravno varstvo delavca pa le mora biti zagotovljeno, zato se postavlja vprašanje, kdo ga bo zagotovil.

Spremembe zakona predvidevajo obvezno objavljanje prostih delovnih mest v dnevnem javnem tisku. To lahko postane velik problem, ker je za takšne objave potrebno veliko časa in denarja, vprašljiva pa je tudi samostojnost delovnih organizacij pri reševanju njihovih kadrovskih težav z razporejanjem delavcev znotraj delovne organizacije.

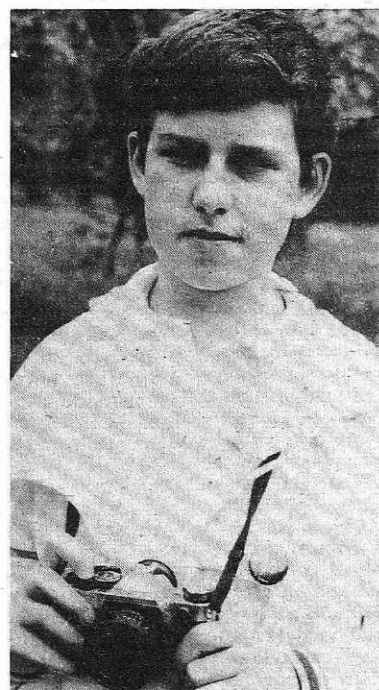
Napaka v predlaganem sistemu je tudi, da sistemizacija del in nalog ni v zakonu, je pa samoupravna pravica, o kateri se delavci odločajo. Tudi sicer je v spremembah zakona veliko pomanjkljivosti, zato bi kot družba morali priti do jasnega cilja, ali zakon in ustavo menjamo samo formalno ali tudi vsebinsko. Še vedno namreč mislimo, da je delovanje pravne države pogojeno s številom pravnih norm, ne pa z njihovim spoštovanjem.

Lilijana Kos

Damijanov konjiček je fotografija

Damijan Hrovat iz Podkorena je star 14 let, ima pa že celo vrsto konjičkov: računalništvo, elektroniko, fotografijo, že pet let se v glasbeni šoli uči igrati klavir.

Najbolj mu je pri srcu vsekakor fotografija, za katero se je navdušil že v četrtem razredu osemletke. Takrat je začel tudi obiskovati šolski foto krožek in že na začetku je pokazal za delo izredno zanimanje. Hitro

Damijan Hrovat

se je pokazalo, da ima za fotografijo izreden talent. Dobre so bile že prve fotografije, že od vsega začetka pa Damijan sodeluje na občinskih pionirskih foto razstavah in foto tekmovanjih v jeseniški občini, kjer dosega odlične uspehe. Trikrat se je udeležil tudi regijskega srečanja mladih tehnikov Gorenjske. Tako se je v Kamniku uvrstil na peto mesto, lansko leto na Jesenicah in letos v Trzinu pa je bil obakrat prvi. Svoje izdelke je razstavljal tudi na republiških razstavah Pionirski foto 86 v Bohinjski Bistrici in Pionirski foto 87 na Koroški Beli. Sodeloval je tudi na gorenjski foto razstavi v Radovljici. V okviru šole je pripravil vrsto foto razstav o delu in življenju v šoli in v krajevni skupnosti. Pred nedavnim se je udeležil jubilejnega 20. srečanja Male Groharjeve slikarske kolonije v Škofji Loki. Na slikarski koloniji so se zbrali pionirji likovniki, fotografi in kiparji iz vse Slovenije, ki so letos ustvarjali pod geslom »Ustvarjamo v svobodni domovini«, beležili pa so utrip in življenje Ločanov.

Damijan Hrovat je učenec osnovne šole »Jeseniško-bohinjski odred« v Kranjski gori, kjer je tudi kronist pri šolskem kulturnem društvu »Josip Vandot«, letos pa je postal tudi član foto kluba »Andrej Prešern« na Jesenicah. Ker ima doma tudi svojo temnico, pravi, da bo nekaj prostega časa med šolskimi počitnicami posvetil tudi fotografiji.

A. Kerštan

Gasilci na Koroški Beli so dobili novo gasilsko orodno vozilo

Praznovanje 90 - letnice Gasilskega društva Koroška Bela je bilo v minulih dneh zelo množično in skrbno organizirano. V petek, 26. junija, je bila najprej slovesna seja, na kateri so članom društva podelili veteranske plakete ter spominska priznanja, posebni priznanji pa sta prejela najstarejša člana Alojz Kavčič in Franc Zaveljcina st.

O razvojni poti gasilskega društva je spregovoril predsednik društva Janez Zaveljcina, nato pa so gasilce pozdravili Jakob Medja, predsednik skupščine občine, Milan Svetlin, podpredsednik OK SZDL Jesenice, Danilo Svetlin, podpredsednik skupščine delegatov krajevne skupnosti Javornik - Koroška Bela ter poveljnik občinske gasilske zveze Karel Tramte. Mladi gasilci iz krožka mladih gasilcev na osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB pa so izvedli kratek kulturni program.

Med krajani je vladala tudi veliko zanimanje za sektorsko gasilsko vozilo, ki je bila prav tako v petek zvečer na Koroški Beli. Sodelovala so naslednja gasilska društva: Kranjska gora, Planina pod Golico, Jesenice - mesto, Železarna Jesenice, Blejska Dobrava, gasilska desetica Javorniški rovt in domače gasilsko društvo.

Izredno lepo sončno vreme je bilo kakor naročeno, da je tudi sklepna prireditev nad vse lepo uspela in se je trud organizatorjem zelo dobro obrestoval. V nedeljo, 28. junija, je bila najprej slavnostna parada od osnovne šole po Cankarjevi cesti in skozi vas, kjer je bilo slovesno zborovanje s podelitvijo republiških odlikovanj in občinskih priznanj.

Gasilci, krajani in gostje so nestrpnost pričakovali novo gasilsko orodno vozilo TAM 80 T 5, ki sta ga prevzela predsednik društva Janez Zaveljcina in sofer Alojz Martelak. Slavnostni govornik je bil predsednik društva, poleg njega pa je ob gasilskem prazniku na Koroški beli spregovoril še Tone Varl, predsednik SIS za varstvo pred požarom, čestitali pa so tudi poveljnik občinske gasilske zveze Karel Tramte, Kastelic iz republiške gasilske zveze in podpredsednik sveta krajevne skupnosti Štefan Šcerbič.

Krajski kulturni program so pripravili člani mladinskega aktivna Javorniški rovt in učenci OŠ Karavanških kurirjev NOB Koroška Bela. V povorki in na zborovanju je sodelovalo še več gasilskih društev, tako da so gostitelji lahko pozdravili tudi gasilce iz Gornjesavske doline, Zabreznice, Smokuča in Begunj. Ob praznovanju 90 - letnice so gasilci izdali tudi jubilejno brošuro s številnimi zgodovinskimi podatki, ki so zanimivi za razvoj društva. V brošuri so še podatki o večjih požarih in drugih nesrečah na Koroški Beli, o delu gasilske desetine v Javorniškem rovtu in priložnostni zapis ob 70 - letnici požigga Koroške Bele. Omeniti je treba tudi jubilejne značke, tako da res ni česar ni manjkalo, kar sodi k praznovanju tako pomembnega jubileja.

Na Koroški Beli že nekaj let ni bilo vrtno veselice pred gasilskim domom, zato je bila takšna prireditev po končanem slavlju priložnost za izjemno razpoloženje, za kar so poskrbeli tudi člani ansambla Gornjesavski kvintet.

Tako na slavnostni seji kakor tudi v nedeljo na zborovanju je bilo večkrat poudarjeno, da se z novim gasilskim orodnim avtomobilom, s traktorsko gasilsko cisterno in s pomlajenim članstvom društvo uvršča med tista, ki bodo ob požaru ali drugi nesreči strokovno usposobljena in tudi dovolj učinkovita.

Edo Žagar

Poskusi z alternativno kulturo

Dolga leta so jeseniški mladinci hitro našli odgovor na vse očitke, ki so leteli na račun njihove pasivnosti. »Ne dajo nam prostora za mladinski klub!« so jadikovali. Potem ko so pred štirimi leti prostor za klub vendarle dobili (v stavbi hotela Pošta), in se je v njem nekaj časa tudi marsikaj dogajalo (tematski glasbeni večeri, literarni nastopi, likovne razstave, filmske projekcije, predavanja ...), je peščica navdušencev, ki so bili motor tega dogajanja, začela izgubljati voljo, saj se je večina mladih klubov izogibala, za svoje delo pa niso dobili prave podpore (in tudi ne denarja) niti v občinskem mladinskem vrhu.

Lansko jesen pa so zapihali ugodnejši vetrovi in klub je za nekaj časa znova zaživel. Že prva prireditev sredi oktobra je bila »sus«: s celovečerno predstavitev dobrega starega jazza je nastopil EJGA JAZZ BAND, mlad domači ansambel, ki je s svojim sproščenim in temperamentnim igranjem navdušil tako mlade kot tudi starejše poslušalce, ki so ob poslušanju obujali spomine na petdeseta leta, ko so v jeseniških lokalih še v živo igrali dixieland. Dobro je bil obiskani tudi večer starega rocka, ki je dokazal, da se za pionirje in klasične te glasbe zanimajo tudi nove generacije poslušalcev.

Tretja prireditev, ki jo kaže omeniti, je bil literarni nastop jeseniške

ga pesnika, pastirja in smučarskega učitelja Janija Saksida, kot gost pa je sodeloval tudi Edo Torkar, ki je prebral nekaj kratkih tekstov iz svoje v samozaložbi izdane knjige Razsuti tovor. Saksidove pesmi, iz katerih izvemo marsikaj o koitiranju živali in ljudi, pa tudi, kako so »primorci« v 378. svetovni vojni jahali na iskrih japoncih in »kako je bil nekoč en pes na stajerskem na kotni znani revolucionar in prekucnik«, bi na straneh resne literarne revije bržkone vzbudile negodovanje in zgražanje, v sproščenem klubskem vzdušju in v sproščeni interpretaciji avtorja pa so doživele lep sprejem pri razpoloženi in celo nekoliko razposajeni mladini, ki poezije pač ne meri in ne ocenjuje s profesorskimi

vatli. Pesnik je tudi sam kahal čaj za svoje poslušalce (in ga tudi izdatno zalival s sadjevcem), jazzista Mitja in Domen Jeraša pa sta tokrat za spremembo igrala alpske poskočnice.

Alternativnost te pesniško — glasbeno — piske seanse je bila tudi v tem, da se je dogajala v času, ko so v gledališču slovesno podeljevali Čufarjeve plakete, najvišja priznanja kulturnim delavcem jeseniške občine.

Letošnja nenavadno dolga, mrzla in zasnežena zima, ki ji je sledila prav tako nenavadno vlažna in deževna pomlad je imela za posledico, da se je jeseniška »nepočesana« kultura zavlekla še globlje v podzemlje, in sicer v bunker pod nekdanjo knjigarno (zdajšnji Dolik), kjer smo bili v petek, 26. junija, priča še enemu izvrstnemu glasbenemu dogodku: nastopu skupine SWINGING HIBYSCUS FROM LOST PARADISE.

Jedro te skupine tvorijo trije člani nekdanjega EJGA JAZZ BANDA,

brata Domen in Mitja Jeraša in Bojan Slevec, novi član pa je izkušeni bobnar Borut Preželj (pred leti je v okviru ljubljanskega jazz festivala sodeloval v glasbeni delavnici Denisa Gonzalesa, imel pa je tudi že solistični koncert v Škucu). Če nas je EJGA JAZZ BAND zabaval s sproščenim preigravanjem klasičnega

Kulturni koledar Gorenjskega muzeja

V Prešernovi hiši v Kranju je odprta razstava novih pridobitev Gorenjskega muzeja I. V Mali galeriji Mestne hiše si lahko ogledate urbanistične rešitve mestnega centra Kranja.

V galeriji Mestne hiše je na ogled razstava Podvodna naravoslovna fotografija. Razstavo je posredoval Prirodoslovni muzej Slovenije.

jazza, pa pomeni krstni nastop »grupice« SWINGING HIBYSCUS FROM LOST PARADISE korak naprej: od zabavnosti k sporočilnosti, od ležernosti k ironičnosti (priredbe nekaterih narodnjaških popevcov in viž), od hedonizma do angažiranosti. Ta svet pač ni kavarna z vselej belimi prtji na mizah in tudi ne idilični vrt malomeščanske vile; svet je džungla in v njem vladajo zakoni džungle. To spoznanje je bilo izraženo v čisti, elementarni govorici glasbe, brez slehernega prizvoka patetike in moralizma. To pa je seveda le ena od možnih interpretacij te glasbe, saj jo je mogoče razumeti tudi diametralno drugače: denimo tako kot nakazuje že ime skupine; kot poskus vrnitve v izgubljeni raj, kot hrepenenje po očiščenju duše in telesa izpod prahu in saj civilizacije, kot osvetožujoč naliiv tropskega dežja v industrijskem smogu. Skratka: nepočesana, neosedlana glasba za nepočesano in neosedlano poslušalstvo. Za povrh pa še pivo, vino in druge pijače po zelo zmernih cenah. E.T.

IVAN DREV

Trdni sklepi

V zaporu sem sklenil, da ne bom nikdar več pijačeval, niti se pečal z dekleti, ki svojo ljubezen predrago prodajajo, in verjel sem, da bom ta sklep držal tja do onih srečnih dni, ko ne bom imel več dolgo.

Taki trdni sklepi so pri meni zelo pogosti. Vedno znova jih kujem, kadar sem suh ali pa se mi zdi, da kdo misli na moj dolg, kadar mi reče: dober dan. A to se dogaja zelo pogosto. Razen tega ponavljam take sklepe na svoj rojstni dan, na starega leta dan in skoraj vedno, kadar imam mačka in se mi zdi, da bi zapravljeni denar lahko bolje obrnil. Nihče torej ne bo dvomil, da mi manjka dobre volje — saj imam pogosto mačka — da torej precej svojih misli porabim v kovanje trdnih sklepov.

Toda tokrat je bil sklep tako trden, da sem bil prepričan, da bo držal. Tako strašno so bili oni dnevi brez cigaret, tako me je zavijalo po želodcu, da sem verjel, da bom po teh izkušnjah postal močan.

In res se nisem zmotil. Mesec dni sem sedel doma in nikamor nisem šel. Samo popravljal sem se. Saj ni bilo denarja in živel sem po svojih trdnih sklepih.

Pa so mi, brezposelnemu, le dali delo in me poslali s trehuhom za kruhom. Naložili so mi dva kovčka vzorcev, v svoj kovček pa sem naložil perilo, knjige in milo, pa hajdi v Stribo. In prišel sem v kraj žalostnega spomina, prišel sem v Zaječar. Moji sklepi so bili še vedno prav tako trdni, kakor pred dvema, tremi, štirimi meseci v ječi, dasi sem jih mimogrede že dvakrat pošteno zamočil. Mogoče so ravno zaradi tega bili še trdnjši; saj je to zamakanje napravilo precejšnjo luknjo v mojem proračunu. A jaz nisem finančni minister. Take primanjkljaje si zelo jemljem k srcu že zato, ker ne morem vsak hip demisionirati in iti v pokoj ali pa »na razpoloženje«. Moje razpoloženje je v takih trenutkih navadno zelo slabo in moji sklepi trdni.

S trdnimi sklepi sem torej prišel v Zaječar, v rojstno mesto gospoda Pašića, v ono mesto, kjer so vsi trgovci tako brihtni, da v kratkem času obogate, ker prodajajo škaflo vžgalic za pet jajc, a pri navadnih tiskanih za služijo po metru po petdeset jajc. V ono mesto, kjer je pela hripava Vera,

kjer se je — sicer bolj na skrivaj — prodajala lepa Vera.

Vera je bila lepo dekle. Visoka, vitka, črna. Imela je plave oči, ki jih je prav često zapirala. A kadar jih je zopet odpirala, so se počasi dvigale veke, pogledala te je nekam sanjavo, kot da jo je nekdo pravkar poljubil na očesa, pa se boji, da s prehitrim dviganjem vek ne prepodi sladkega spomina. In kadar je tako odpirala veke, mi je bila zares prav vseč, čeprav je moj prijatelj Stevo že položil roko nanjo.

Jaz pa sem sedel z drugim dekletom, s prelepo Ivanka, ki je bila še lepša. Bila je doma tam nekje s Primorja in prinesla je s sabo tako pristno jadransko sapo, da je pošteno razburkala moje trdne sklepe in menda tudi negotinsko vino, pri katerem sva sedela. Toda o tem ne bom govoril, ker bi me bilo najbrž sram.

Povedal pa bom, da sem po tej burji v negotinskem vinu spal deset ur, da sem se prebudil s težko glavo, s trdnimi, okorelimi udi in s še trdnjšim sklepom, da takoj bežim od te nevarne jadranske sape. Ko sem bil s trdnimi sklepi gotov, sem se v postelji začel študirati vozni red in videl, da moram čakati na vlak še štiri ure. Ni mi bilo vseč, ker vedel sem, da so štiri ure kesanja prenevarne, če vinski duhovi še roje po glavi. Nešteto krat se zgodi človeku, da v takih urah, ko se ves posveti dobri namenom, postane tako otožen in tako skesan, da išče oporo v čaši vina. Vedel sem to in zato sem se bal še bolj. In zato sem na pol oblečen obsedel v sobi in začel brati Jesenjinove pesmi. Postal sem mehak. Tako mehak sem postal, da sem »Pismo materi« na glas bral moji trojici od sinočnjega omizja, Stevu, Veri in Ivanka, ki so me medtem s primernim truščem prišli buditi.

Bral sem in bral. Zase ali za svoje goste? Menda zase. In videl sem, kako je začela Vera podgretavati po vsem životu. Nato pa si je obrisala solzo. Omehčale so me solze še bolj in bral sem vnovič.

»Nehajte! Nehajte! Ne morem dalje poslušati,« je vzkliznila Vera.

Pogledal sem jo hvaležno in rekel z zanosom:

»Vidite, kako dober prijatelj je knjiga. Boljši od nas vseh. V njej najdete sama sebe.«

Vera pa je le jokala. Ko pa je videla, kako jo Ivanka in Stevo čudno gledata, se jima je nasmehnila skozi solze.

»Vam je tako všeč?« sem nadaljeval.

In zadelo se mi je, koliko dobrega bom storil, če dekleta navadim na lepo knjigo in ga spreobrnem. Napisal sem na knjigo »V spomin od Janca« in jo dal Veri.

»Nisem se nadejal, da ste tako dovezetni za pesem, da imate tako nežno srce. Ta knjiga, Vera, naj vam bo spomin od človeka s sorodno dušo.«

Dobro sem povedal in kar zazdel sem se sam sebi, čeprav sem se tisti trenutek spomnil, da taka potrata ni v skladu s spočetimi trdnimi sklepi.

Vzlic trdnim sklepom pa sem ostal v Zaječaru še drugi dan. Ko sem drugega dne po nekaj časih postal zopet sentimentalni in se mi je zdelo, da je tudi Vera sentimentalna, sem jo vprašal skrivaj: »Od kdaj, Vera, ste tako dovezetni za lepo pesem?«

»Oh ne, Ivan, ne jezite se! Saj se nisem jokala zaradi pesmi.«

»Temveč?«

»Moj fant, ki ga imam tako rada, jm je rekel, da sem... Ne morem povedati. In samo zato, ker sem sedela s Stevom.«

Ne vem, kaj sem odgovoril. Menda nič. Vem pa, da sem storil trden sklep, da nikdar več ne verjamem ženskim solzam.

In ta sklep držim.

Njen prvi ples

res samo šivale.

Šivajo, šivajo in z vsakim vodom nekoga zašijejo. Kaj pa je že čudnega na tem? So pač pridne, pa ne trpe, da bi jeziki po nepotrebnem počivali. Kar na lepem pa se nekdo zahihita za njihovim hrbtom. O, zdaj že vedo, da se je Beba tako tiho prikradla — saj ni prvič — in lovi njihove besede. Beba posluša in se hihita. Srečna je, da sme poslušati. Več pri svojih letih se ne zahteva od življenja.

Enkrat pa je le zahtevala več in takrat ga je polomila. Nocoj sem jo vprašal, ali ga je res polomila. Zbežala je. Torej ga je res polomila. To pa je bilo takole.

Posrečilo se ji je, da je šla na letovanje v pionirsko kolonijo v Bral-sovce. Dvanajst mesecev je sanjala o tem. Od lanskega leta, ko je niso sprejeli. A bogme, izplačalo se je sanjati o letovanju. Štirinajst dni je imela dovolj mleka, videla je klobase in salame. Skratka, vsega je bilo dovolj. Še sadje so imeli. Zredila se je za tri kile. A to se pri trinajstih letih in sto dvajsetih centimetrih že pozna. In imela je družbo. Svojo družbo, kjer je bila enakopravna, kjer je sedela med enakimi in ni morala čepeti za hrbti odraslih od skladovni drvi.

Pripovedovala je o koloniji. Oči so ji žarele. Menda je mislila na klobase in na surovo maslo. Saj je tudi govorila o njih. In žarele so ji oči, ker upa, da bo tudi drugo leto šla v kolonijo.

A to še ni vse. Žarele so ji oči menda tudi zato, ker je v koloniji prvič imela priliko, da pleše, resnično pleše, s fantom pleše, ne pa z otroki, kot pleše po našem dvorišču. Letos je zamudila priliko, drugo leto pa je ne bo. In zato ji žarijo oči.

»Kako pa je bilo, Beba?«

Nekaj časa se je branila. Gledala je v tla, a to ni njena navada. Tudi med odgovori je gledala v tla. Kadar se Bebi razveže jezik, ve dosti povedati v eni sapi. Danes pa so vse štiri šivilje morale vsako besedo parati iz nje. Branila se je nekaj časa; dolgo pa se našim šiviljam ne bi mogel upirati niti sam Kralj Matjaž, čeprav spi že tisoč let. Pa bi se mogla upirati živahna Beba?

»No, kako je bilo na poslovilnem večeru pred odhodom iz kolonije? Ste imeli harmoniko?«

»Da. In plesati smo smeli.«

»Ali znaš plesati, Beba?«

»Ne, to ne. Pa vendar...« Zastala je. »Pa vendar mora biti lepo, čeprav ne znaš.«

»In si plesala?«

»Nisem.«

»Zakaj pa ne?«

»Ker nisem imela zlikanega krila.«

Vse šivilje so zastrmele. Beba pa je ostrmela še bolj. Odrasle, pametne žene, pa tega ne razumejo!

»Saj sem imela samo eno krilce.«

Zdaj so šele pogledale šivilje.

»V kratkih hlačkah pa vendar ne bom šla na svoj prvi ples,« jim je Beba zabrusila užaljeno.

»Pa bi zlikala krilo.«

»Saj sem ga.«

Jezik se je Bebi razvezal. Naglo je odgovarjala.

»No, pa?«

»Prepozno sem se spomnila, da moram imeti zlikano krilo. Saj sem hitela. Toda ko sem se likala, je prišel k meni in me prosil za ples.«

»A ti si?«

»Rekla sem mu: počakaj, da zlikam krilo.«

Več niso mogle spraviti iz nje. Užaljena je bila, ker so se začele smejati. Bebi seveda ni šlo na smeh. Saj fant ni čakal. In tudi vrnil se ni, ko je čakala in čakala ob zlikanem krilu.

In Beba še ni plesala.

Zdaj čaka drugega leta.

(Iz zbornika PREPROSTO ŽIVLJENJE, ki je izšel kot leposlovna priloga »Jeseniškega kovinarja« 1. 1951)

Jože Vidic

1

Pekoče poletje leta 1942

Diverzantske akcije so znane v vojaški zgodovini že od Džingiskanovega pohoda v Indijo leta 1206. To je uporniško delovanje posameznikov, skupin in obveščevalcev v sovražnikovem zaledju: le-ti ovirajo promet, rušijo pomembne objekte, povzročajo zmedo in sejejo strah v sovražnikove vrste.

Hkrati s tehniko se je večal tudi pomen diverzije, posebno v drugi svetovni vojni in v tistih državah, kjer so bila odporniška ali partizanska gibanja.

Minerji Dravske divizije so ob umiku jugoslovanske vojske z Gorenjske porušili 45 mostov in skupni dolžini 1.500 metrov. Trije veliki mostovi v Kranju, na Bledu in v Mostah pri Žirovnici so bili obnovljeni že do julija, torej v zelo kratkem času. Prvi vlak z Jesenic je čez novi most v Mostah pripeljal v Radovljico drugega julija. Nemci so namreč v Mostah zelo pohitili s postavitvijo novega mostu. Za obnovo železnega ni bilo časa, zato so postavili lesenega z močnim podpor-nim ogrodjem.

S prihodom borcev iz ljubljanske pokrajine se je junija 1942. leta v Karavankah formiral Cankarjev bataljon. Tretja, Prešernova, četa tega bataljona je taborila na Stari Pokljuki nad kmetom Fgovicem. Pred akcijo v Mostah je četa prispela na Kavčev, od tam pa jo je Pavel Praprotnik — Divji s Potok peljal čez Dobravsko polje in mostič v Kavčkah v Ratibovec. Čez dan so borci počivali in pripravljali orožje za boj, medtem ko sta bili dve četi na hrastju pod Ajdno. Štab bataljona je naloge natančno razdelil četam in posameznim skupinam. Že prej so pri gostilničarju Janku Muleju na Javorniku dobili tri kante s po dvajset litri bencina in ga do akcije skрили nad Mostami.

Zvečer, ko so krenili v akcijo, je začelo rahlo deževati. Nekaj minut pred polnočjo od 26. na 27. junij 1942 je pri mostu odjeknila bomba, nato so zaregljale strojnice in po ki pušk, nebo nad Mostami pa je zažarelo. Bil je to največji »kres« v zgodovini tega kraja. Pogorela sta cestni in železniški most. Prva in druga četa sta se umaknili v smeri Olipovega rova nad Potoško planino in se tam nastanili v seniku in kuhinji, Pre-

šernova četa pa se je mimo Matuha ob Završnici in ob Savi čez most v Piškovci, čez polja pod Zasipom in mimo Spodnjih Gorij vrnila na Pokljuko. Borci na Olipovem rovu so si skuhali kosilo, se spočili, toda kmalu so opazili, da jim je pobegnil borec iz brezniške občine, zato so šli na Križevce.

Nemci so pobesneli. Dopoldne so si pogorela mesta ogledali najvišji funkcionarji gestapa z Bleda, višji vodja »SS« in policije v 18. vojnem okrožju generallajtnant Erwin Rösener, šef redarstvene policije za celotno Nemčijo generalpolkovnik Kurt Dalugee in generalmajor Karel Brenner, komandant redarstvene policije s sedežem na Bledu.

Prvega julija 1942 so iz Begunj v Moste pripeljali 29 na smrt obsojenih aktivistov in ujetih partizanov. Tovornjaki so se ustavili pred Matičevo hišo. Bilo je okoli pol šestih zjutraj, ker so se ob tistem času delavci peljali na kolesih na delo v železarno. Postreljeni talci so ležali na morišču do popoldneva, ko so jih neznankam odpeljali na tovarnjaku. Zanesljivo vemo le to, da je tovarnjak žrtve odpeljal čez mejo v Avstrijo, verjetno nekam v krematorij.

Še istega dne se je med prebivalstvom širila približno takale vest:

Nemci so iz Begunj pripeljali zvezane talce in jih postavili ob betonski ograji blizu požganega cestnega mostu. Ko so na oficirjevo povelje policisti dvignili puške za strel, se je eden izmed talcev s hrbtom sunkovito naslonil na široko betonsko ograjo, dvignil noge v zrak in se v »saltu mortale« v zraku večkrat zavrtel, preden je doskočil na strmino, po kateri se je kotalil do Završnice, nato pa je izginil med skalami. Takoj za njim je skočil drugi talec, le-ta pa si je zlomil nogo, pa so ga Nemci privlekli nazaj na cesto in po mučenju ustrelili. Za prvim talcem so sicer streljali, toda zaradi mrtvih kotov ga niso zadeli. Ubežnik je kot vihar preskakoval skalovje in tolmane, dokler ni pritekel do Matuhovega mlina, kjer je skočil v vodo pod mlinsko kolo in tam ostal do noči. Pozno zvečer je prilezel iz vode, mlinar ga je rešil vezi in rešenec se je napotil k partizanom.

Po drugi inačici je ubežnik bežal do Sava, kjer se je v reki skril pod grmičevje ob obali.

Čim več je kdo vedel povedati, tem rajši so ga ljudje poslušali, občudovali in mu verjeli.

Tisti, ki se je s smrtnim skokom in z zvezanimi rokami na hrbtu pognal čez ograjo v prepad, je moral biti izredno dober telovadec, če ne celo akrobat, so sklepali ljudje. Dobro se jim je zdelo, da Nemci niso upali

skočiti za njim in so morali ubrati daljšo pot naokrog, to pa je bilo dovolj, da je talec neopazno smuknil pod mlinsko kolo. Toda kako je dihal v vodi? Tudi o tem so ugibali ljudje. Je že moral kako, če je ostal živ do večera.

Kako je bilo v resnici in kdo je bil ubežnik, sem opisal v knjigi Beg z morišča. Naj ob 45-letnici tega nepozabnega dogodka ponovim dejstva. Dr. Edvard Pohar mi je o tem dal te podatke:

»Bil sem partizanski zdravnik na Pokljuki. Kurirja, ki sta se vrnila s pošto z Jelovice, sta s seboj pripeljala fanta, ki je ušel z morišča v Mostah. Seveda sem bil tudi jaz radoveden, kako mu je to uspelo. Srečnej mi je pripovedoval, da je bil na tovarnjaku zvezan še z enim talcem; povedal mi je njegovo ime, a sem ga pozabil. Zmenila sta se, da bosta skušala pobegniti in sta zato drgnila žico ob robu stranice kamiona. Do Most jima je to uspelo. Brž ko se je kamion ustavil,

Prizor po ustrelitvi talcev v Mostah pri Žirovnici prvega julija 1942 je posnel nemški fotograf

(se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJSKE OBČINE

● Izvršni svet OS Radovljica je na 42. seji 23. junija sprejel predlog dogovora o gradnji trgovskega centra na Bledu. Podrobno je proučil problematiko številnih objektov brez uporabnega dovoljenja in problematiko stanovanjskega objekta LIP na Rečici. Potrdil je predlog odloka o podstanovanjskih razmerjih, predlog dopolnitev družbenega plana Kmetijsko zemljiške skupnosti za obdobje 1986 — 1990. Beseda je tekla tudi o predlogih reševanja kadrovske problematike v Upravi inšpekcijskih služb za Gorenjsko. Seznanil se je s kritičnim finančnim stanjem Srednje šole za gostinstvo in turizem na Bledu. Na dnevnem redu je bil še samoupravni sporazum o ustanovitvi SIS za pospeševanje hrane, status te SIS in poročilo iniciativnega odbora za ustanovitev te SIS. Razen tega so na seji obravnavali več finančnih in kadrovskih zadev.

● Predsedstvo OK SZDL Radovljica je 46. sejo 29. junija posvetilo gradivu za 10. sejo zborov občinske skupščine občine Radovljica. V vlogi enotne delegacije za družbenopolitični zbor je sprejelo več stališč, ki jih je posredovalo preko delegacij na seji tega zbora 1. julija.

● Predsedstvo OK ZSMS Radovljica je na 22. seji 25. junija obravnavalo in sprejelo stališča na gradivo za 10. sejo DPZ. Na seji so prisluhnili poročilu Dragana Čikića o pripravah mladinske delovne brigade Staneta Žagarja na odhod na mladinsko delovno akcijo »Bujština 87« in poročilo s seje sekretariata medobčinskega sveta ZSMS za Gorenjsko o tekočih nalogah.

● V mladinskem izobraževalnem centru v Bohinju je bilo 18. in 19. junija republiško posvetovanje predsednikov občinskih in medobčinskih svetov Zveze sindikatov Slovenije. Obravnavali so tekoče naloge sindikata in ocenili politične in varnostne razmere v Sloveniji in Jugoslaviji.

● Predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica je na 16. seji 23. junija najprej sprejelo poročilo predsednika o delu med dvema sejama, nato pa ocenilo javno razpravo o spremembah in dopolnitvah zakona o združenem delu; pri tem je proučilo vse tehtne pripombe iz osnovnih organizacij sindikata. Na seji so sprejeli tudi stališča do gradiva za 10. sejo družbenopolitičnega zbora občinske skupščine Radovljica.

● Organizacijsko kadrovska komisija pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica je na zadnji junijski seji obravnavala

la določila samoupravnega sporazuma in pravilnik o sistematizaciji del in nalog administrativno finančnega delavca na občinskem odboru ZZB NOV. Oblikovala je tudi predlog dobitnikov medalje MS ZZB NOV za Gorenjsko in dobitnikov drugih priznanj, ki jih bodo podelili na slovesni seji občinskega odbora ob dnevu borca.

● Na Bledu je bil od 22. do 25. junija mednarodni seminar agencije za atomsko energijo (IAEA) o uporabi računalniške tehnologije za zaščito pred sevanjem. Sodelovalo je nad 100 strokovnjakov iz 33 držav sveta.

● Kitajska vladna delegacija si je med večdnevni bivanjem v Sloveniji ogledala v soboto, 20. junija, muzej in grobišče talcev v Begunjah. Na graščinskem vrtu pri spomeniku streljanim talcem je položila venec. Kitajske goste so sprejeli predsednik občinskega odbora ZZB NOV Slavko Staroverski, predsednik izvršnega sveta OS Radovljica Pavel Žerovnik in sekretar OK ZKS Radovljica Vasilij Koman.

● Delovne organizacije iz radovljiške občine so v prvih štirih mesecih 1987 izvozile na tuje za 6.600.000 tisoč din blaga in storitev. Kar 89 % vsega izvoza je bilo na konvertibilno področje in za 280.690 tisoč din na klirinško. Količnik pokrivanja uvoza z izvozom je v občini 2,3, konvertibilnega izvoza pa 2,6.

● Od januarja do konca aprila letos je bilo v občini Radovljica manj gostov kot lani. Tujih gostov je bilo manj 3,5 %, domačih pa 6,9 %. V tem obdobju je upadlo število nočitev za 12,6 % v primerjavi z enakim obdobjem lani, pretežno na račun zmanjšanja nočitev domačih gostov. Tujih nočitev je bilo manj za 2,7 %. Poprečna doba bivanja domačega gosta je bila 4,3, tujega pa 4,2 dni.

● Ker je bilo na osnutek zazidalnega načrta Strženica v Bohinju ob razgrnitvi kar precej pripomb krajanov in ker gre očitno pri tem tudi za navzkrižne interese v KS Bohinjska Bistrica, je izvršni svet občinske skupščine Radovljica sklenil, da se do uskladitve stališč obravnava odloži.

● Na bližnji Univerziadi 87 v Zagrebu bo prisoten tudi Elan iz Begunj. Postavil bo parterno ploskev, orodja in blazine za gimnastiko, ki so izdelani po veljavnih predpisih FIG. To je obenem priložnost, da širša svetovna javnost preko TV ekrana vidi kvalitetne izdelke te naše tovarne športnega orodja in opreme.

● Srednja šola za gostinstvo in turizem na Bledu ima zaradi neustreznega in nezadostnega financiranja že nekaj let izgube, ob periodičnih in zaključnih računih. V prvem tromeseč-

ju letos imajo izgubo v višini 4.209.690 din, v prvem polletju pa naj bi izguba znašala že krepko nad 6,2 milijona din. V zvezi s tem je izvršni svet OS Radovljica sprejel več sklepov za sanacijo tega stanja. Predvsem mora šola izdelati sanacijski program za prihodnje šolsko leto 1987/1988.

● Industrijsko gasilsko društvo DO Veriga Lesce je pred dnevi slavilo 50 - letnico obstoja. V počastitev jubileja so v Lescah organizirali tekmovanje gasilcev SOZD Slovenske železarne. Najbolj uspešni so bili gostitelji iz Lesca pred gasilci jeseniške železarne. Na priložnostni slovesnosti so zaslužnim gasilcem podelili priznanja in odličja. Odlikovano je bilo tudi leško društvo.

● Ob 35 - letnici uspešne dejavnosti komornega moškega zbora A. T. Linhart iz Radovljice so pripravili 26. junija zvečer jubilejni celovečerni koncert v avli radovljiške graščine. Zbor je prejel priznanji Kulturne skupnosti in Zveze kulturnih organizacij Radovljica. Bronasto Gallusovo značko so prejeli: pevodkinja Betka Demšar — Zupan in pevec Franc Resman, Janez Resman in Franc Zupan, srebrno Gallusovo značko pa: Jazek Oblak, Rado Pirč in Jože Pogačnik. Ob jubileju je zbor izdal katalog.

● V galeriji Šivčeva hiša v Radovljici so 26. junija odprli razstavo umetniških del družine Zelenko. S plastiko se predstavlja Sonja, s slikami in risbami Karel, s slikami Rok, s keramikom pa Nina in Lea Zelenko. Razstava bo na ogled do 26. junija.

● V Kostanjevici oziroma v tamkajšnji samostanski cerkvi, ki sodi h galeriji Božidarja Jakca, so 26. junija zvečer odprli razstavo likovnih del blejskega rojaka, akademskega slikarja Poldeta Oblaka, ki sicer živi in ustvarja v Münchenu. Razstavo je odprl član predsedstva CK ZKS dr. Matjaž Kmecl, s celovečernim koncertom pa je nastopil Slovenski oktet.

● Avstrijska in ljubljanska TV snemata v Grimščah na Rečici TV film »Paralele« po scenariju Aleksandra Marodića in Michaela Scharanga. Nastopajo znani avstrijski in naši igralci v ljubezenski zgodbi med Avstrijcem in Slovenko.

● V petem kolu medrepubliške balinarske lige — sever je moštvo BK Radovljica spet zmagalo. Na gostovanju pri BK PBZ v Zagrebu je 20. junija prepričljivo ugnalo domačine s 16 : 2. Tako se je BK Radovljica še bolj utrdila na prvenstveni lestvici na drugem mestu za vodečo BK Šiška z enakim številom točk. Tudi tokrat so Radovljčani nastopili z redno postavo: Rebec, Humerca, Uran, Kavčič, Raspet in Ravnik.

Oktet na Koroškem in v Šentjerneju

Vokalni oktet DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica je bil 21. junija povabljen na srečanje oktetov pri »LENCIJI« na Bajdišah, ki ga je organiziral SPD »Herman Velik« Sele — Kot na Koroškem.

To je bilo že drugo srečanje oktetov, vendar po premoru desetih let. Različni so bili vzroki, da prvega srečanja niso ponovili že prej, eden je bil tudi materialne narave.

Na nedeljskem srečanju so nastopili:

— Mladinska skupina domačega društva, ki jo vodi H. Kelich. Zapeli so tri pesmi ob spremljavi kitare.

— Moški oktet SPD »Valentin Polanšek«, ki ga vodi Emanuel Polanšek, občasno pa jim pomaga profesor Janez Bole. Fantje imajo težave z vajami, ker se težko sestajajo, saj jih več kot polovica študira na Dunaju. Na tem srečanju so prvič nastopili v popolnem sestavu in so pokazali značilno mehke in lepo zlite glasove.

— Obirski ženski oktet že dobro poznamo, saj poje od 1974. leta. Ime le so že 278 nastopov — mnoge tudi v Sloveniji, tudi v naši občini. Izdale so tri velike plošče in kaseto. Najpogostejše pojo pesmi svojega dolgoletnega dirigenta in vodje Valentina Polanška. Bati se je bilo, da bo oktet po smrti vodje prenehal prepevati, vendar vztrajajo naprej. Občasno tudi njim pomaga prof. Bole.

Na tem srečanju so zapele štiri pesmi V. Polanška in Medjimursko Slavka Miheliča.

— Moški oktet DPD Svoboda France Prešeren iz Žirovnice je zapel tri narodne in venček koroških pesmi ter dodatno še Ribniško.

Poslušalci so navdušeno spremljali nastope vseh skupin in jih nagradili z burnim ploskanjem.

Srečanje je pozdravil predsednik društva Jurij Mak in predsednik SPZ Tomi Ogris.

Po nastopu je veliko poslušalcev ostalo na prireditvenem prostoru na prijateljskem srečanju in zopet so donele domače slovenske pesmi. Vti si s srečanja so resnično prisrčni in hvala organizatorju za povabilo.

V soboto, 27. junija, je bilo v Šentjerneju srečanje oktetov. Nastopilo je kar štirideset oktetov, med njimi tudi pet ženskih in dva mešana okteta. Vsak je nastopil s po eno pesmijo, za sklepni del pa smo skupaj zapeli pesmi: Le enkrat še — Z. Prelovca,

Vsi so prihajali — M. Tomca, Jadransko morje — A. Hajdriha in Pa se sliš — K. Pahorja.

Organizatorju je kljub mnogim težavam uspelo srečanje izvesti tako, kot smo ga bili vajeni vsa prejšnja

Izšla bo knjiga pripovedi tečajnikov višje skojevske šole med NOB

V kratkem bo založba Partizanska knjiga v Ljubljani izdala knjigo razgovorov z nekdanjimi tečajnicami in tečajniki višje skojevske šole pri PK SKOJ Slovenije z naslovom »KOŠČEK NJIHOVE MLADOSTI«. Knjigo je napisal znani slovenski pisatelj Ferdo Godina — Marko, tedanji predavatelj na šoli.

Knjiga prinaša spomine nekdanjih mladih partizanov in partizank, ki so od avgusta 1943 do aprila 1944 na Rogu in potlej v Beli krajini obiskovali višjo skojevsko šolo.

To je bila najmlajša generacija, od 14 do 18 let, ki je sodelovala v narodnoosvobodilni vojni od Trsta, Koroške, Štajerske, Dolenjske in Notranjske do Gorenjske. Ta generacija je preživljala mladost v najtežjih medvojnih razmerah, vendar se je z vso zagnanostjo posvetila tudi svojemu idejnopolitičnemu usposabljanju. Višja skojevska šola, na kateri je predaval dobrodušni Marko, ki je očetovalno skrbel za tečajnike, jih je družila in kalila za bodoče partijske naloge in življenje v partizanskih enotah in po osvoboditvi na njihovih delovnih mestih. Kakor so se njihove usode pozneje razhajale in se različno vraščale v povojno življenje, tako so različne tudi njihove pripovedi: od skromnih, polnih razočaranja, do kritičnih in najpretrpnejših intimnih izpovedi o vojni, življenju in smrti, ljubezni in sovraštvu; usodnih postajah človekovega življenja.

Knjiga je zanimivo in poučno čtivo za vse, ki so preživeli vojno, zlasti pa za mlade, doraščajoče bralce, ki bodo skozi bridke izkušnje mladih v drugi svetovni vojni morebiti rešili prenekatero dilemo sodobnega življenja. Avtor je pripovedi zapisal v obliki intervjujev z nekaterimi sko-

leta. Poslušalci so prišli z vse Dolenjske in so enako navdušeno nagradili vsak nastopajoči oktet. Lepo in poučno je slišati znane pesmi v različnih interpretacijah.

Srečanje je zato tudi šola za pevce in vodje oktetov in bi bilo res škoda, če bi ga v prihodnjih letih morali umakniti s programa prireditev. Upamo na boljše rešitve!

Marjan Jemec

jevcu in skojevkami — iskrene in resnične pripovedi ljudi, ki so košček svoje mladosti darovali za svobodo.

Prav bi bilo, da bi knjigo naročile vse šolske in splošne knjižnice, zlasti priporočljivo pa bi bilo, da jo odkupijo mladinska in druge DPO, saj bo lepo darilo slavljencem, predvsem mladim. Prednaročniška cena je 7.000 din. Cena velja do izida, obvešča zainteresirane Partizanska knjiga.

JR

Pohod borcev NOV na Triglav bo 24. in 25. junija

V četrtek, 25. junija, dopoldne se je sestel deloma okrnjen odbor za organizacijo pohoda borcev na Triglav, ki ga je sklical predsednik OK SZDL Radovljica Anton Toman.

Udeleženci seje — predstavniki OK SZDL, ZZB NOV, JLA in PD Radovljica, so ugodno ocenili pobudo za pohod na Triglav, saj se je lani pohoda udeležilo okoli dvesto borcev z osemdeset spremljevalci. Nekdanji prešernovec in glavni organizator lanskega pohoda, Franc Šmid z Bleda, je navzoče seznanil s problemi in nalogami, ki jih terja tako zahtevna akcija. Kljub nekaterim manjšim spodrslijajem je pohod večina udeležencev lepo sprejela, zato ni nobenega razloga, da te edinstvene manifestacije ne bi izvedli tudi letos in prihodnja leta. Menili so, da bi kazalo deloma omejiti število pohodnikov glede na prenočitvene zmogljivosti na Kredarici, dragih prevozov in prehrane ter stroškov spremljajočih dejavnosti.

Imenovali so tričlansko delovno skupino pri OK SZDL Radovljica, ki bo opravila vsa potrebna pripravljala

na dela. Pohod borcev NOB (predvidoma do sto udeležencev) bo v petek, 24., in v soboto, 25. junija, z izhodiščne in ciljne točke na Rudnem polju. Prevoz bo omogočen do Rudnega polja bodisi z avtobusi ali osebnimi vozili.

Za razliko od lanskega pohoda bo tokrat pohod enosmeren. Delovna skupina bo pravočasno poskrbela, v sodelovanju z občinskim štabom teritorialne obrambe, Planinskim društvom in JLA, za varno in načrtovano izvedbo pohoda.

Ker bo imela akcija širši slovenski značaj, bodo zbirali pisne prijave borcev — udeležencev pohoda tudi iz drugih krajev Slovenije na uredništvu »TV-15 Naš tovariš« v Ljubljani. V tem glasilu in v drugih sredstvih javnega obveščanja bodo sproti objavljali potrebna obvestila in napotke za pohod.

JR

Dopolnilo k članku o delu literarne sekcije

Ker je od nastanka do objave mojega članka o (ne)delu literarne sekcije v prejšnji številki Zelezarja preteklo že kar nekaj vode v Savi, se čutim dolžnega, da ga dopolnim z nekaterimi novimi dejstvi.

Medtem je namreč — končno! — izšla prva knjiga iz lanskega letnika Male Čufarjeve knjižnice, in sicer pesniška zbirka Strasti in odpustanja Vena Dolenca (ki je, mimogrede povedano, tudi že na prodaj v jeseniški knjižarni, pa tudi v Trzinu, Kranju in Ljubljani). Vendar očitki radovljiški tiskarni ostajajo v veljavi toliko časa, dokler ne izgotovi tudi druge knjige iz lanskega natečaja — Izpiske Milana Kristana.

No, moja črnogledost glede nadaljevanja knjižne zbirke je bila očitno nekoliko preuranjena, saj je jeseniška kulturna skupnost vendarle našla denar za tisk ene knjižice, za drugo pa bomo poskusili kriti stroške z izkupičkom od prodaje knjig lanskega letnika. Na osnovi tega se je uredniški odbor tudi odločil za nov razpis.

E. Torkar

Na Koroškem bodo uprizorili Miklovo Zalo

Po trinajstih letih bodo v Svatnah pri Šentjakobu v Rožu na avstrijskem Koroškem spet uprizorili Miklovo Zalo.

Igralci iz različnih krajev že nekaj časa vadijo, pomagajo pa jim tudi nekateri poklicni igralci iz Slovenije. Režijo je prevzel Peter Militarov, glasbeno opremo pripravljata Gal Hartman in Jani Golob, za sceno skrbita Saša Kump in Milan Hrast.

Letošnjo Miklovo Zalo sta po besedilu Jake Špicarja priredila koroški pisatelj Janko Messner in dramaturg Bruno Hartman. V Svatnah, na zgodovinskih tleh, kjer se stojijo Miklova in Serajnikova domačija ter nekaj sto let stara lipa, bo na prostem nastala zanimiva uprizoritev, ki bo nedvomno razburkala Koroško in vseslovensko kulturno javnost.

Organizator, Slovenska prosvetna zveza iz Celovca, pričakuje na predstavah 25., 26. julija, 1., 2., 15. in 16. avgusta tudi množičen obisk iz Slovenije.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

John LE CARRE: Mala bobnarka. Drž. založba Slovenije 1987. (Labirint)

Zaradi zbirke smo roman uvrstili med detektivke, vendar je ta odločitev problematična. To že zaradi obsega ni navadna detektivka. Sprema beseda govori o »vohunskem in političnem romanu«, torej ga postavlja ob bok Simmlovim in Ludlumovim izdelkom. Zasnova pa je po svoje ista kot pri pravi detektivki, tu najdemo tudi njene glavne sestavine: namesto morilca imamo tu teroristično (palestinsko) organizacijo pod vodstvom skrivnostnega Khalila; vloga bistroumnega detektiva je avtor dodelil voditelju izraelske protivojske enote Kurtu, topoumnega uradnega policaja pa zastopa ustrezna zahodnonemška ustanova. Uvodni umor se je namreč zgodil na ozemlju ZRN, tam pride tudi do končnega obračuna. Vse, kar je vmes, pa sega čez okvire navadne detektivke. Najprej je tu motivno bogastvo, pa niansiranost značajev, izvirnost, s katero se avtor loteva sodobne družbene problematike. Če je to še vedno detektivka — ali akcijski roman — potem je treba spremeniti sodbo o tej vrsti.

Bralec pozne industrijske dobe je lačen informacij. Trenutno se mogoče še ne zaveda, da jih je hkrati tudi že presit: presedle so mu, duši se v onesnaženem informacijskem prostoru. Dokler tega še ne ve, bo vsekakor raje segel po tisti knjigi, ki mu daje kvalitetnejše informacije, boljše od tistih, s katerimi ga zasipa množična občila. Ali lahko posameznik pisatelj ve več od množice novinarjev? Zlasti, če gre za vednost o podtalnih organizacijah? Le Carrejev dosežek je toliko bolj imeniten, če pomislimo, da njegova informiranost, če se lahko izrazim svetopisemsko, ni vsa od tega sveta.

Namreč, tisto o informacijah je treba malce precizirati. Bralci hlastajo predvsem po informacijah o tem, kako deluje »svet«, se pravi družba; njene institucije: politika, sodstvo, vojska, zdravstvo itn. In seveda tudi sence teh institucij v podzemlju. To so informacije, zaradi katerih bralci segajo po akcijskih (in njim podobnih) romanih. Manj zveš iz take knjige o človeku samem, o njegovi tihosti, o njegovem propadanju. (Nekoč smo temu rekli: o njegovi sreči in trpljenju.) Junaki sodobnih akcijskih romanov v glavnem delujejo kot stroji, bolj rečeno kot delični strojev: ko se borijo, ko ubijajo ali ko bežijo pred sovražnikom, zaznamo takorekoč le spremne

fizikalne pojave, hrup in podobno. Junaki klasičnih detektivk so bili vsi zajeti v črnbelo moralistično shemo, tu zaznamo predvsem hrup avtomobilskih motorjev v sklepnem lovu, kjer gre za kožo bodisi junaku bodisi njegovim nasprotnikom.

Pri Mali bobnarki pa je glavno tisto vmes. Vmes pa je pravzaprav ona sama, namreč junakinja. Gre za malce zbegano (v moralnem smislu zbegano, sicer pa po svoje precej prasebno in neverjetno sposobno) bitje. Za mlado angleško polprofesionalno igralko. Charlie ima dar, ki pride prav slehernemu igralcu (pa tudi obveščevalcu): ima takorekoč absoluten spomin, razen tega se zna do zadnjega vlakna živeti v zaupano vlogo. Izraelci jo na začetku romana napol nasilno rekrutirajo, jo izučijo in jo podtaknejo med palestinske borce. Lahko si predstavljate, da je ta zgodba že sama po sebi zelo privlačna. Dolgo časa vemo samo to, kar se dogaja na tej strani, končno pa se stvar razvije tako daleč, da spremljamo Charlie, to dvojno vohunko (zares dvojno?) — v taborišče, kjer urijo arabske komandose. Se ji bo konec koncev posrečilo priti do legendarnega Khalila?

Ce bi šlo za navaden akcijski roman, bi se ti dogodki odvijali brez zastoj, »v peklenem tempu«. V našem primeru pa je »kaj« manj pomembno od »kako«. V vsem romanu nisem opazil šablonsko napisanega odlomka. Vse nadrobnosti so opisane tako, da prepričajo tudi bralca, ki se je razvil od branju dobrih realističnih romanov. Kako prepičljivo učinkujejo, na primer, osebe v izraelskem taboru. Zdi se, ko da bi bili slikani po naravi. Prav tako avtentični se zdijo opisi alternativne scene ali pa razmer v palestinskem taborišču za urjenje.

Najbolj pa nas prevzame lik junakinje. Charlie je seveda precej patološka v svoji nerazrešljivi razcepjenosti. Patološka — bolna — naj bi to pomenilo izjemna? Prav narobe bo res: to čudno bitje po svoje zelo dobro predstavlja slehernika v tem čudnem svetu. Bralec, ki kolikor toliko pozna samega sebe in ki premore nekaj iskrenosti, bo v tej Charliejini razcepjenosti prepoznal svojo lastno notranjo neenotnost. (Pri tem sem se dotaknil kočljive točke: na čigavi strani je avtor? Je razdvojen tudi on? Vsekakor v opisih te in druge strani ves čas neopazno niha med ganotjem in cinizmom.)

Na vrhuncu zapleta, ko bo preskušena novinka končno šla v akcijo, se bo pokazalo, koga bo Charlie izdala: Izraele ali Arabce. Kar zadeva bralce, lahko gledamo na ta problem z dveh vidikov: bodisi nas zanima, kdo bo ubit, ali pa nam gre za junakinjo samo. Tu pa gre lahko le za kožo, ki

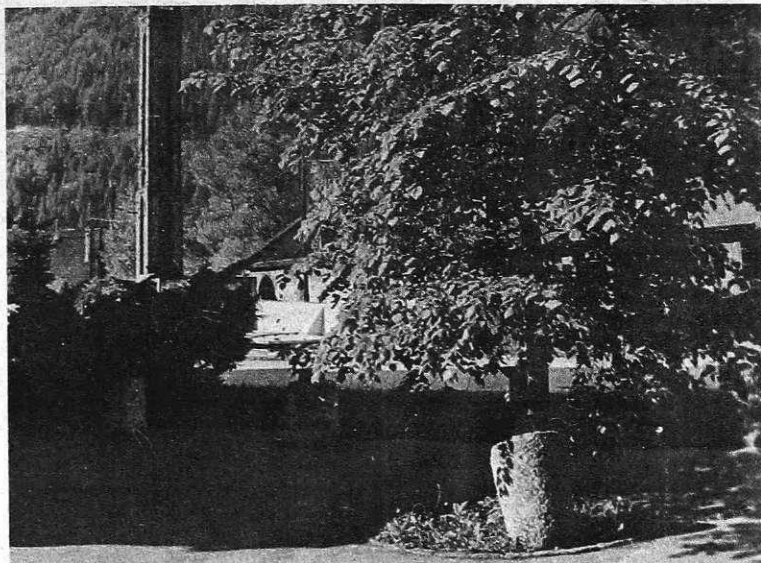
se je podrgnila že ob toliko moških kož, ali pa za kaj »globjega«. No, za tisto drugo imamo pač različna imena: duševno zdravje, človekova samouresničitev, njegovo moralno jedro. Ali pa po starem, da gre za odrešitev Charliejine duše. Vsekakor je ves roman, pa kakorkoli je že zvrhano poln napetih dogodkov, usmerjen v to: kaj je vendar s to Charlie, s to mlado žensko, ki je kljub izjemnim talentom in kljub nenavadni usodi prav tako nemočna in zbegana v tem sedanjem svetu kot kdo med nami.

M.H.

Odlomek iz knjige

V njenem spalnem prostoru so stale tri postelje, vendar je imela na začetku samo eno stanovalko — drobnop Japonko, ki je dosti časa prebela kleče v molitvi, z drugimi smrtniki pa ni spregovorila niti besede v kakšnem drugem jeziku, razen v svojem. Med spanjem je tako škripala z zobmi, da jo je Charlie nekoč prebudila, nato pa posedela ob njej, medtem ko je dekle tiho jokalo, dokler ni izbruh koračnice prisilil obeh, da vstaneta. Kmalu zatem je brez pojasnja izginila iz tabora, namesto nje pa je Charlie dobila za družbo dve sestri Alžirki, ki sta kadili smrdljive cigarete in dajali vtis, da vesta o strelnem orožju in bombah toliko kot Bubi. Charlie sta se zdeli precej povprečni, vaditeljsko osebo pa ju je imelo hudo v čistih zaradi nepojasnjenega oboroženega podviga, ki sta ga izvedli proti zatiralcem. Zjutraj ju je bilo videti, kako zaspani prihajata iz bivalnih prostorov vaditeljev v svojih volnenih trenirkah, medtem ko so manj privilegirani končevali svoje vaje v tehniko neoboroženega bojevanja. Tako je imela Charlie spalnico nekaj časa sama zase in čeprav se je nežni Kubanec Fidel prikazal na njenih vratih ves umit in ostrgan in zlikan, da bi ji izkazal svojo revolucionarno ljubezen, je ohranila svojo držo samoodrekanja in mu ni privoščila niti poljuba, preden ga je odslavila.

Naslednji, ki si je poskusil pridobiti njeno naklonjenost, je bil Američan Abdul. Obiskal jo je nekoč pozno ponoči, potkal pa tako narahlo, da je pričakovala, da bo zagledala eno od Alžirk, ki sta redno pozabljali svoja ključa. Bil je v preveč tesnih stikih s štabom, preveč si je lahko dovolil, imel pa ni nobenega pravega opravila, razen da je bral svoje puste sestavke in navajal Marighello zateglim naglasom ameriškega Juga, za katerega je Charlie sumila, da se samo pači z njim. Fidel, ki ga je občudoval, je trdil, da je dezertiral iz vojne v Vietnamu, ker je mrzil

Na Stari Savi (foto: I. Kučina)

vsakršnen imperializem. K njim je prišel prek Havane.

»Živio,« je rekel Abdul in se zmuznil mimo nje ter se rezal, ker se ji ni posrečilo, da bi mu zaprla vrata pred nosom. Sedel je na posteljo in si začel zvijati cigareto.

»Poberi se,« je rekla. »Izgini.«

»Kajpak,« je soglašal in si naprej zvijal cigareto. Bil je visok in že malce plešast in ko ga je videla tako od blizu, zelo suhljat. Na sebi je imel kubansko delovno uniformo in svilnata rjava brada se mu je očitno začela redčiti.

»Kako ti je v resnici ime, Leila?« je vprašal.

»Smith.«

»Ta tvoj priimek mi ugaja. Smith. Ime je izgovoril na več načinov. »Si iz Irske, Smith?« Prižgal si je cigareto in ji ponudil, naj povleče iz nje. Naredila se je, ko da je ne vidi. »Čul sem, da si zasebna last gospoda Tajeha. Občudujem tvoj okus. Tajeh je hudo izbirčen. S čim se pa drugače preživljaš, Smith?«

Odkorakala je k vratom in jih odprla, vendar je on kar ostal na postelji in se ji negotovo, a poznavajoče režal skozi tobačni dim.

»Torej ti res ni do kavsanja?« je vprašal. »Škoda. Te Fräulein so podobne navitim slonom — igračam. Mislim sem, da bi malce dvignila nivo. Jim pokazala primer posebnega odnosa med spoloma.«

Lenobno je vstal, spustil čik ob njeni postelji na tla in ga s peto zmečkal.

»Kaj niti malce hašiša nimaš za ubožca, kakršen sem jaz, Smith?«

»Ven,« je rekla.

Vdal se je njeni odločnosti, zadržal proti vratom, nato pa obstal in dvignil glavo ter obmimoval; vsa v zadregi je opazila, da so izmučene, neznačajne oči polne solz in da se mu poteze okrog ust nabirajo v jokavo otroško prosjačenje.

»Tajeh mi ne dovoli, da bi skočil z vrtiljaka,« je potožil. Južnjaški naglas se mu je prelil v navadno ameriško. »Boji se, da se je moj ideološki akumulator že kanček izpraznil. In to upravičeno, se mi zdi. Nekako sem pozabil, kako utemeljujemo, da vsak ubit otrok pomeni korak bliže k svetovnemu miru. Kar je zoprno, če jih je človek že nekaj pomagal ubiti. Saj Tajeh jemlje vso stvar zelo športno, zelo razumevajoče. Če želiš oditi, kar pojdi,« pravi. In pokaže proti pušavi. Razumevajoče in športno.«

Kot kak zbegan berač v zadregi je z obema svojima prijel njeno desno dlan in se zastrmel vanjo. »Pišem se Halloran,« je pojasnil, ko da se tega sam le s težavo spominja. »V resnici se Abdul imenuje Arthur J. Halloran. In če boš kdaj po naključju šla mimo kakšne ameriške ambasade, Smith, bi ti bil blazno hvaležen, ko bi jim pustila sporočilce, da bi se Arthur Halloran, doma iz Bostona, udeleženc vietnamskega cirkusa, zadnje čase pa manj uradnih vojaških operacij, prav rad vrnil domov in plačal družbi vse, kar ji je dolžan, še preden pridejo prek tistih hribov Makabejci in nas vse po vrsti pobijejo. Bi storila to zame, Smith? Reči hočem, da smo navsezadnje, če smo čisto odkriti, mi Anglosasi le vredni nekaj več kot drugi, se ti ne zdi?«

Charlie se skoraj ni mogla zganiti. Polastila se je nepremagljiva drema, podobna prvim znamenjem prehlada pri hudo izmučenem telesu. Zelela si je samo spati. S Halloranom. Da bi mu s tem dala uteho, za katero jo je prosil, in od njega prejela isto v zameno. Tudi če bi jo zjutraj prijavil. Naj jo. Vedela je samo, da ne more prebiti še ene noči v tej pekleni celici sama.

*Smith: najpogostejši angloameriški priimek, tukaj seveda mišljen posmehljivo.

France Voga

18

SPOMINI NA DOVJE

Na strehi kovačnice se je večkrat znašel voz poln gnoja

A vedno ni vse ostalo samo pri petju in nočnih norčijah. Kadar je več ljudi vkup, pride tudi do zbadanja. Če je imel kateri od fantov preveč »presejkan jezik«, so bili fantje »koj u pušlo«. Po vasi se je razlegel »auf biks« in »kontra« in to je bil znak, da tudi gledalci iz hiš zasedajo svoja mesta, kajti borci niso dolgo čakali, da so se udarili. In je bilo včasih gledalcev, da je bilo vse črno. Za takšne boje so bile značilne skoraj vedno iste, lahko bi rekli, družinske razprtije. Tudi zavezniki v boju so bili v glavnem vedno isti, tako da so vsi, ki so boje spremljali, brez posebnih razlag vedeli, za kaj gre. Za marsikateri razlog se na vasi še danes dobro ve, a jih ne bom navajal. Imam premalo trdo glavo.

No, in sedaj naj Blaščeva teta Marica še pravi, da so včasih fantje na vasi peli, danes pa samo še preklinjajo.

Plesi

Plesi so bili ob semnjih in veselicah po gostilnah. Dekleta so prišla na ples v družbi domačih ali svojih fantov. Same na ples niso smele. To bi bilo nekaj nezasišane. Ko so po zadnji vojni dekleta začela prihajati na ples brez moške družbe, se je to starejšim tako »utaknilo«, da tega še danes ne morejo pozabiti. Poimensko vedo, katere so začele s to novotarijo, kje in kdaj.

Na plesu je moralo dekle plesati z vsakim. Gorje, da bi komu dala »korpco« in šla potem plesat z drugim. Takšno bi zavrnjeni fant pri vratih ven brcnil in vsa zbrana družba bi mu dala prav.

Med plesom dekle ni smelo s fantom ven. To bi bil zanjo slab »cahen«. Na veliko bi jo opravljal in zmajevali nad njeno moralo. Če sta fant in dekle že kaj »imela skupaj«, sta morala znati to dobro skriti.

Plesov po gostilnah je bilo malo, zato so mladi pozimi, ko je bilo časa dovolj, radi plesali tudi po hišah. Na pusta so običajno plesali pri Tomažinu, drugače največkrat pri Ržunu, kjer so bila vrata vedno na stečaj odprta ne samo za yaščane, ampak tudi za druge, ki so v sili iskali streho.

Sejmi in kramarji

Do zadnje vojne, ki je končala tako s to, kot z mnogimi drugimi tradicijami, so bili na Dovjem vsako leto štirje sejmi. Zimski 20. januarja na sv. Boštjana, spomladanski, ki

so mu rekli »Kozlečov mlek«, je bil tretjo nedeljo po veliki noči, poletni prvo nedeljo v avgustu in jesenski 29. septembra na sv. Mihaela.

Vzroki, da so bili sejmi na te datume, segajo v leto 1291. Tega leta so Dovžani postavili cerkev in jo posvetili sv. Mihaelu, ki je farni patron. Tretjo nedeljo po veliki noči so blagoslovili temelje za novo cerkev, prvo nedeljo v avgustu je bila pribita smrečica na ostrežje. Desni stranski oltar so posvetili sv. Boštjanu, ki je bil priprošnik proti kužnim boleznim. K sv. Boštjanu na Dovje so romali ljudje tudi čez goro (s Koroške), se spominja Legatova teta Minka, da ji je pravila teta Anca. Ko je minila nevarnost kužnih bolezni (epidemij), je bilo konec tudi romanja na Dovje.

Glavni semenj — sejem je bil na sv. Mihaela, ki je bil za Dovžane tretji največji praznik v letu. Pekle so se potice kot ob božiču ali veliki noči. Potice so darovali tudi znanec in prijatelj v Mojstrano. Ti so jih vrnili na sv. Klemenca, ko je bil semenj pri njih. Na ta semenj so znanec tudi hodili vabit. Vabilo je veljalo tudi za kosilo, ki je moralo biti ta dan kar majhna gostija. Seveda so Mojstrančani vabilo in kosilo vrnili na sv. Klemenca (23. novembra).

To, da so bili ob semnjih po gostilnah plesi, sem že omenil. Na semnje in plesu pa poleg domačinov niso hodili samo še Mojstrančani, ampak tudi iz drugih dolinskih vasi. Ko je družba dovških fantov in deklet vračala tak obisk v Podkoreno, je skoraj prišlo do pretepa. Vse zaradi vaške posebnosti, kajpak Korenske. Mladi so plesali v gostilni, matere so ples opazovale skozi okna. Ko so dovški mladci to opazili, so se prav nedostojno izrazili o tem opazovanju in hoteli okna zagrniti. Pa je takoj nastal silen prepir. Korenci oken niso pustili zagrniti in Dovžani so morali popustiti, če niso hoteli s potolčenimi glavami plesa neslavno zapustiti. To so Korencem tako zamerili, da jih zaradi tega še danes opravljajo in tudi na plesu tja ne hodijo več.

Kadar so bili sejmi, živina ni smela hoditi po vasi, da ne bi bilo kakšnega neljubega dogodka. Štanti so stali na obeh straneh ceste od Blašča do Jenca, to je od srede vasi do bivše osnovne šole. Prodajala se je vsa potrebna in nepotrebna krama: od blaga, čevljev, igrač, klobukov, slamninkov, lesenega in železnega orodja do sladkarij in lectovih src. Te so predvsem kupovali fantje dekletom in oboji so imeli s tem silno veselje.

Na sejme je prihajal strojar, rekli so mu ledrar, ki je pozimi in spomladi jemal kože in jih ustrojene jeseni prinašal nazaj. Velikokrat so se oglasili tudi ogrski cigani, ki so prodajali in popravljali bakrene kotle za sirjenje.

(se nadaljuje)

ŽELEZAR PREMAGAL EKIPO ELANA

V 8. kolu gorenjske košarkarske lige je Železar po odlični igri premagal ekipo Elana z rezultatom 60:59. Zmaga je presenečenje, saj je Elan v drugem kolu zmagal na Jeseicah izredno prepričljivo. Tekma je bila vseskozi izredno izenačena, tako da je ob koncu prvega polčasa vodil Železar s točko prednosti (33:32). Elan je v drugem polčasu začel izredno borbeno in v tretji minuti je vodil za osem točk, kar pa Jeseničanov ni zmedlo. Že v 8. minuti sta bili samo še dve točki in od takrat do konca je bila tekma izredno izenačena. Minuto pred koncem je Rizvanović s trojko povedel Železarja v

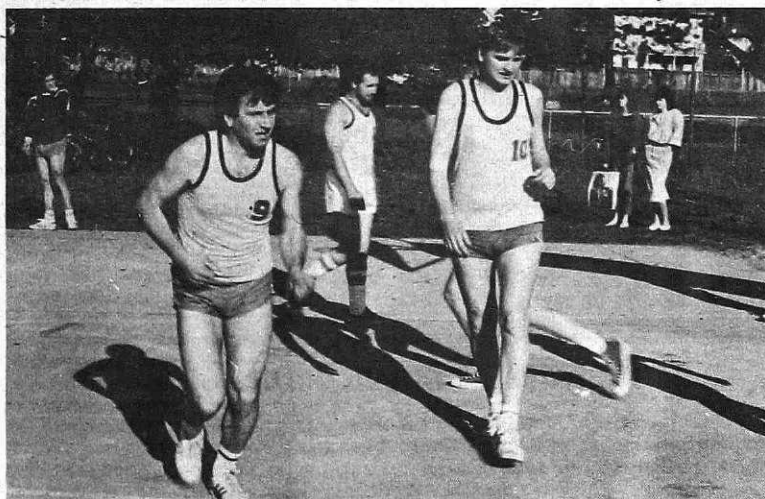
vodstvo 58:56. Elan je po dveh prekrških samo pet sekund pred koncem povedel s 59:58, nato pa v zadnji sekundi napravil prekršek, Rizvanović pa je dva prosta meta zadel.

Največ košev za Železarja so dosegli: Domevšek 18, Rizvanović 11, Piriš 10, Hladnik 7, Bizal 6, Šmid, Varl in Subotič 4.

Po osmem kolu so v vodstvu tri ekipe: Elan, Naklo in Železar z 8 točkami, Plamen 4 točke in Asparagus brez točke.

V 9. kolu, ki bo jeseni, bo Železar gostil ekipo Nakla.

TK

Železarji v akciji (Subotič 9, Piriš 10)

Rateški gorski reševalci odlikovani

Postaja GRS Rateče - Planica je med 16 postajami v Sloveniji najmanjša po številu članstva, vendar zato ni nič manj učinkovita. Čeprav so Rateški majhna krajevna skupnost, gorskim reševalcem le uspeva, da svoje vrste večajo in del bremena prenašajo na mlajše člane GRS. Danes je v rateški postaji GRS 10 aktivnih članov in 7 pripravnikov. Čeprav so majhna postaja imajo v svojih vrstah tri vodnike lavinskih psov, ki so na prvi pozivni listini, dva reševalca letalca v ožjem in dva v širšem izboru, tri minerce snežnih plazov in enega inštruktorja GRS. Aktivno delujejo tudi v komisiji za GRS, podkomisiji za opremo, vzgojo in plazeve. S pridobljenim znanjem in tehniko reševanja ter prve pomoči pa člani uspešno delujejo tudi v drugih organizacijah od civilne zaščite do smučarskega društva v krajevni skupnosti in jeseniški občini.

Rateški gorski reševalci so bili za uspešno in požrtvovalno humano delo, ki ga opravljajo prostovoljno, letos dvakrat odlikovani. Sredi maja jim je republiški sekretariat za notranje zadeve SRS podelil plaketo organov za notranje zadeve za uspešno delo pri krepitvi varnosti in širjenju varnostne kulture. 20. junija pa je predsednik Zveznega izvršnega sveta Branko Mikulič podelil plaketo civilne zaščite postaji GRS Rateče - Planica kot znak priznanja za dosežene rezultate v razvoju civilne zaščite.

A. Kerštan

S pohoda železarjev na Raduho (foto I. Dolenc)

Železarna Ravne je 27. junija pripravila drugi pohod železarjev - planincev na Raduho, 2.062 m. Pohoda se je udeležilo 461 delavcev in njihovih svojcev iz vseh delovnih organizacij SOZD SZ. Iz Železarne Jesenice jih je bilo 112, iz Železarne Ravne 191, iz Železarne Štore 30, iz Verige Lesce 55, iz Plamena Kropa 20, iz Tovila Ljubljana 28, iz Žične Celje 19 in iz Metalurškega inštituta 6.

Udeleženci pohoda iz naše železarne smo se ob neobetavnem vremenu odpravili z dvema avtobusoma z Jesenic zjutraj ob 5. uri. Slaba vremenska napoved se je uresničila, saj je že med vožnjo proti Koroški deževalo. Na zbornem mestu smo prispeli točno ob dogovorjeni uri. Soferji avtobusov so se na željo organizatorja potrudili pripeljati udeležence čim višje v pobočju gore in jim tako prikrajšati del poti. Ves čas pohoda so se okoli nas podile megle in tudi vrh gore smo čutili v megli. Po kratkem počitku pri planinski koči na Loki smo se podali proti vrhu. Zaradi goste megle je bil vzpon na vrh težaven. Nekateri udeleženci pohoda so bili nehoti kar dvakrat na vrhu! Sestop je potekal preko prelaza Durce in porušene koče (od snežnega plaz) Grohat in najvišje ležeče kmetije Bukovnik do Koprivnika, kjer je bil organiziran zaključni del pohoda. Pohod je trajal šest do sedem ur, odvisno od kondicije posameznikov. Po pogostitvi je kljub dežju zaigral domači

ansambel, ki je spravil na plesišče najbolj neududne pohodnike. Nehalo je celo deževalo in sonce je s svojimi žarki blagodejno gredo premočene udeležence pohoda.

Kot vedno je tudi tokrat čas prehitro minil in poslovili smo se od organizatorjev in ostalih udeležencev z obljubo, da se zopet dobimo na tretjem pohodu, ki ga bodo 22. avgusta organizirali železarji iz Štor.

P. Dimitrov

Koča v najem

Planinsko društvo Kranjska gora razpisuje naslednje pogoje za najem planinske postojanke - koče v Krnici:

Koča se daje v najem za eno leto, najemnik pa jo mora prevzeti v upravljanje 10. julija 1987.

Pogoje glede najemnine in ostalih pravic in obveznosti bodo določili v pogodbi med najemnikom in PD.

Interesenti naj pošljejo pismene ponudbe na PD Kranjska gora do 5. julija.

PD Kranjska Gora

NOGOMET

Kvalifikacije za vstop v II. slovensko ligo

BRANIK:JESENICE 2:2 (2:0)

Strelca: N. Omanović, Lamberger

Prva polfinalna tekma je bila odigrana v Šmarjah pri Kopru. Igrišče, na katerem se je igrala tekma, ima minimalne dovoljene mere in je bilo v veliko pomoč domačim igralcem. Sam začetek tekme za Jeseničane ni bil dober, saj je sodnik že v 3. minuti dosodil enajstmetrovko za domačine. Na srečo je bil vratar Tokič tokrat izredno razpoložen in je kazenski strel odbranil. Čeprav so enajstmetrovko zgrešili, domači igralci niso popustili in so ves prvi polčas nevarno napadali, vendar je vratar Jesenic tokrat imel svoj dan, saj je odbranil nekaj žog, ki so jih gledalci videli že v mreži. Prvi gol so domačini dosegli po hudi napaki jeseniške obrambe, pri drugem pa jim je pomagal sodnik, saj je namesto ofsajda, katerega mu je signaliziral tudi stranski sodnik, dosodil prosti strel za domačine. Iz tega prostega strela so domači igralci dosegli gol, saj je žoga oplazila enega igralca in prevarala Tokiča. V drugem polčasu so Jeseničani zaigrali povsem drugače, čeprav je sodnik, ki je že cel prvi polčas pomagal domačim igralcem skušal preprečiti presenečenje. V 52. minuti je izključil M. Omanoviča. Toda tudi prednost enega igralca domačinom ni pomagala, saj so jeseniški igralci vedno bolj stiskali obroč okoli njihovega gola. V 68. minuti je N. Omanović žogo iz avta poslal pred gol domačinov. Tam je vratar nerodno posredoval in žoga mu je ušla v gol. Ta zadetek je dal krija jeseniškemu igralcem in v 76. minuti je Lamberger silovito streljal z osemnajstih metrov in žoga se je od vratnice odbila v mrežo. Le nekaj minut pred koncem je

Pihler ušel domačim igralcem in ti so ga grobo zrušili, sodnik pa je pokazal rdeči karton domačemu igralcu in obenem tudi Pihlerju. Zakaj je izključil jeseniškega igralca, ve samo sodnik.

Nastopili so: Tokič, Marič, Bakonič, M. Omanović, Ibrahimović, Šučur, Čatak (M. Bešič), A. Bešič, Lamberger, N. Omanović, Pihler.

JESENICE:BRANIK 0:0

Povratna tekma polfinala je odločala o tem, kdo bo 5. in 8. julija igral v finalu kvalifikacij za vstop v II. slovensko ligo. Moštvo Jesenic je nastopilo oslabiljeno (kaznovana Pihler in M. Omanović, Lamberger), obenem pa s strahom, da se ne bi ponovilo enako sojenje kot na prvi tekmi. Moštvo Jesenic je začelo tekmo s ciljem, da ne dobi gola, saj jim je rezultat prve tekme omogočal uvrstitev v finale že z neodločenim rezultatom (0:0 ali 1:1). Tako je cela tekma potekala v taktični borbi obeh trenerjev, sama igra pa je bila na žalost za gledalce nezanimiva. Kljub temu so imeli Jeseničani v prvem polčasu nekaj priložnosti. Tako je Džamastagič zadel vratnico, gostje pa so po napaki Ibrahimoviča zapravili svojo edino priložnost.

Tudi drugi polčas je potekal v glavnem po sredini igrišča, vse do zadnjih nekaj minut, ko so se gostje popolnoma odprli z željo, da bi dosegli gol in s tem uvrstitev v finale. Toda prav tedaj so Jeseničani imeli svoje najlepše priložnosti za zmago, a sta jih žal Čatak in Radič zapravila, čeprav sta bila sama pred gostujočim vratarjem. Tako se je tekma končala brez golov in moštvo Jesenic se je drugič za-

pored uvrstilo v finale. Nasprotnik Jesenic v finalu bo verjetno moštvo Svobode iz Ljubljane (bivši Mercator). Prva tekma bo na sporedu v nedeljo, 5. julija, v Ljubljani, druga pa verjetno v sredo, 8. julija, ob 17.30 na igrišču v Podmežakli. Vse ljubitelje nogometa vabimo, da pridejo v sredo na igrišče v Podmežakli in s športnim navijanjem pomagajo moštvu Jesenic, da bi doseglo svoj cilj, to je zmago in uvrstitev v II. slovensko ligo.

Nastopili so: Tokič, Marič, Bakonič, Džamastagič, Ibrahimović, Šučur, Čatak, A. Bešič, M. Bešič (Pivač), N. Omanović, Stanković (Radič).

N.O.

KOŠARKA

Odigrane so bile še zadnje tekme prvega dela tekmovanja v treh kategorijah za fante.

Pionirji
KK Jesenice:KK Triglav 34:59 (23:32)
KK Lokainvest:KK Jesenice 42:53 (17:22)

Katedi
KK Jesenice:KK Triglav 49:83 (26:32)&
KK Jesenice:KK Kladiivar 109:52 (60:33),
KK Jesenice:KK Gor. vas 87:58 (55:25).

Mladinci
KK Triglav:KK Jesenice 73:72 (54:32),
KK Jesenice:KK Šk. Loka 2:0 (gostov ni bilo),
KK Jesenice:KK I. D. Ježica 56:95 (29:49).

Rezultati so bili več ali manj pričakovani tako pri pionirjih kot pri kadetih. Nekoliko so razočarali le mladinci; posebno na tekmi z I. D. Ježico, ker so do štirinajste minute vodili s 27:22, nato pa nerazumljivo popolnoma popustili in najverjetneje zapravili možnost za uvrstitev v nadaljnje tekmovanje.

G.

Tudi na Jesenicah je poletje

Z dosedanjih pohodov slovenskih železarjev in predelovalcev

